

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa
Keskinäinen Vakuutusyhtiö

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2023

y-tunnus: 0178281-7

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus 2023	1
1 Avaintiedot.....	1
2 Tilikauden merkittävät tapahtumat.....	2
3 Vakavaraisuus ja riskiasema.....	4
4 Tilikauden jälkeiset tapahtumat.....	5
5 Tulevaisuuden näkymät.....	5
6 Hallinto ja vastuullisuus	6
7 Ehdotus voiton käyttämisestä.....	9
Tilinpäätös 1.1. – 31.12.2023.....	10
8 Tilinpäätöstaulukot LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa	10
9 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	29
10 Riskienhallinnan liitetiedot.....	35
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset.....	40
Tilinpäätösmerkintä.....	41

Hallituksen toimintakertomus 2023

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa) kotipaikka on Seinäjoki ja y-tunnus 0178281-7. Yhtiön toimialaan kuuluvat vapaaehtoiset vahinkovakuutukset ja liikennevakuutukset.

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa kuuluu LähiTapiola-ryhmään ja yhdistellään LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen. Vakuutusyrittäjäryhmän ylin emoyritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö (y-tunnus 0211034-2) ja sen kotipaikkana on Espoo.

1 Avaintiedot

- Vuonna 2023 Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, korkea inflaatio, kohooneet markkinakorot ja energian hintapiikit aiheuttivat epävarmuutta talouteen. Loppuvuotta kohti epävarmuus rahoitusmarkkinoilla helpottui inflaation hidastuessa ja keskuspankkien koronnostojen päätyttyä. Epävarmuuksista huolimatta vuodesta 2023 muodostui tuloksellisesti yhtiöllemme hyvä.
- Vakavaraisuutemme säilyi vahvana ja liiketulos kehittyi positiivisesti olleen 13,4 miljoonaa euroa (5,8 milj. € v. 2022). Tuloskehitystä tuki erityisesti hyvä sijoitustoiminnan tulos. Huomioiden vuodelle 2023 tehdyt tariffiratkaisut, myös maksutulon kasvu jatkui vahvana.
- Vahinkovakuuttamisessa vahvistimme markkinajohtajan asemaamme liikennevakuuttamisessa. Jo useampi kuin joka kolmas suomalainen auto on liikennevakuutettu LähiTapiolassa. Myös maatilavakuuttamisessa olemme markkinajohtaja.
- Keskinäisenä yhtiöryhmänä käytämme tuloksemme vakavaraisuuden vahvistamiseen, omistaja-asiakkaidemme tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen sekä asiakashyödyn kasvattamiseen. Vuonna 2023 jatkoimme merkittäviä panostuksia järjestelmä uudistuksiin, digitaalisiin palveluihin sekä automaatioon.
- Vuonna 2023 LähiTapiolan vastuullisuustyön integroitumista yhtiöiden arkeen vauhditettiin kokoamalla vastuullisuustavoitteemme LähiTapiolan vastuullisuusohjelmaksi. Ohjelma määrittelee ryhmän yhteiset vastuulli-

suustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet vuoteen 2026 saakka. Haluamme lisätä vahinkojen ennaltaehkäisytyömme vaikuttavuutta, varautua uusiin riskeihin ja vahvistaa edelleen asemaamme vastuullisena sijoittajana.

	2023	2022
Vakuutustoiminnan volyyymi ja kannattavuus		
Ensivakuutuksen maksutulo, milj. eur.	61,4	60,0
Muutos %	2,4	2,4
Kate ennen tasoitusmäärän muutosta, milj. eur.	6,7	7,3
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokokulua, %	87,8	86,8
Riskisuhde, %	53,3	53,3
Toimintakulusuhde, %	34,5	33,5
Korvaukset ja asiakasedut	2023	2022
Maksetut korvaukset, milj. eur.	41,4	38,2
Omaetu, milj. eur.	5,2	5,2
S-bonus, milj. eur.	1,8	1,8
Tulos ja vakavaraisuus	2023	2022
Liiketulos, milj. eur.	13,4	5,8
Kokonaistulos, milj. eur.	16,7	-8,6
Vakavaraisuussuhde, %	276,3	303,4

Vakavaraisuussuhde = hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen (Solvensi II). Vakavaraisuuslaskenta ei kuulu lakisääteisen tilintarkastuksen piiriin.

Tunnuslukujen laskentakaavat on kuvattu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Tuloslaskelmaerien ja ajanjaksoon liittyvien tunnuslukujen vertailukauden lukuina on käytetty vuodentakaisia vastaavan ajanjakson lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten tunnuslukujen vertailukauden lukuina on käytetty vuoden 2022 lopun lukuja. Tekstissä vertailukauden luvut ovat suluisia. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavista eristä on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

2 Tilikauden merkittävät tapahtumat

2.1 Vahinkovakuutustoiminta

Vakuutuslaskentamme muodostuu henkilö- ja maatalo-asiakkaista sekä pienistä ja keskisuurista yrityksistä.

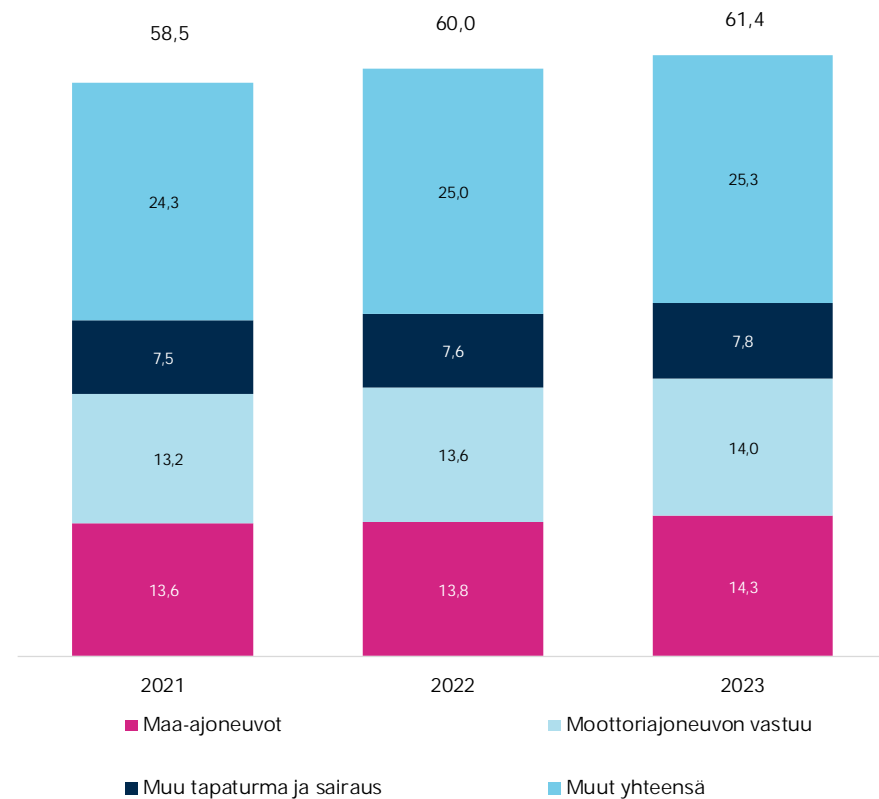
Yhtiömme toiminnassa ja toimintakulttuurissa tulee näkyä, että LähiTapiola on olemassa asiakkaitaan varten. Tavoitteenamme on tuottaa mahdollisimman suurta asiakashyötyä - yhä kilpailukykyisempään hintaan. Asiakashyötyjen kehittymistä seurataan entistä tarkemmalla tasolla. Osana digitaalista kehittämistä paransimme sekä henkilö- että yritysasiakkaidemme verkkopalveluja ja uudistimme LähiTapiola.fi-sivustomme. Digitaalisia palveluja kehittämällä helpotamme asiakkaiden itseasiointia, mutta varmistamme samalla asiantuntijapalvelun riittävän laajan saatavuuden monimutkaisempien asioiden hoidossa. Omistaja-asiakkaidemme tyytyväisyydestä kertoo osaltaan ennätyksellisen alhainen asiakaspoistuman taso. Mittava vakuutusjärjestelmien kokonaisuudistus etenee suunnitelmien mukaisesti.

Ensivakuutuksen maksutulomme oli 61,4 miljoonaa euroa (60,0 milj. €) ja kasvua edelliseen vuoteen 2,4 prosenttia. Maksutulon kasvua tukivat korkea asiakaspysyvyys ja myynnin kasvu sekä verkossa, että henkilökohtaisen palvelun kanavissa. Vakuutuslajeista maksutulon kasvu oli voimakkainta ajoneuvojen kaskovakuutuksissa, joiden maksutulo kasvoi 4,0 prosenttia.

Vahvistimme vuoden 2023 aikana asemaamme liikennevakuutuksen markkinajohtajana: vakuutussopimusten määrällä mitattuna LähiTapiola-ryhmän markkinaosuus oli vuoden lopussa yli 36 prosenttia. LähiTapiola-ryhmä on myös maatilavakuuttamisen markkinajohtaja 65 prosentin markkinaosuudella tilojen pääasiallisena vakuutusyhtiönä.

Korvauskulut kasvoivat vuonna 2023 ja varsinaisen vakuutustoiminnan kannattavuutta kuvaava riskisuhde oli pitkän aikavälin keskiarvojen tasolla. Vahinkojen määrä kasvoi useissa vakuutuslajeissa yhteiskunnallisen aktiiviteetin lisääntyneenä ja henkilövakuutuksissa myös hoitovelan purkautuminen, ja Kela-korvausten leikkaukset lisäsivät maksettuja korvauksia. Korkea inflaatio kasvatti korvauskuluja, kun työpanosten ja materiaalien hinnat nousivat laajasti eri palveluntuottajilla. Monissa vakuutuslajeissa on palattu pandemiaa edeltävälle matalamman kannattavuuden tasolle, joita nähtiin vuosina 2018–2019.

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa Ensivakuutuksen maksutulon kehitys vakuutusluokkaryhmittäin, milj. eur.

Korvauskulumme olivat 36,8 miljoonaa euroa (35,6 milj. €) ja riskisuhteemme ilman perustekorkokulua 53,3 prosenttia (53,3 %). Omaisuuden ja toiminnan yli 300 000 euron suurvahinkoja sattui 4 kappaletta (6 kpl). Maksoimme asiakkaille vahinkovakuutuksen korvauksia 41,4 miljoonaa euroa (38,2 milj. €). Lisäksi hyvitimme vakuutusmaksuista keskittämisetuina 5,2 miljoonaa euroa (5,2 milj. €) ja S-ryhmän bonuksena 1,8 miljoonaa euroa (1,8 milj. €).

Vahinkovakuutuksen volyymin kasvu, inflaatio sekä panostukset liiketoiminnan kehittämiseen ovat vaikuttaneet yhtiömme toimintakuluihin. Toimintakulumme olivat 20,3 miljoonaa euroa (19,3 milj. €) ja vahinkovakuuttamisen tehokkuutta mittaava toimintakulusuhteemme nousi 1,0 prosenttiyksikköä ja oli 34,5 prosenttia (33,5 %).

Haastavasta korvaus- ja kustannuskehityksestä huolimatta vahinkovakuutus-toimintamme on pysynyt kannattavana. Vakuutustekninen katteemme ennen tasoitustasoa oli 6,7 miljoonaa euroa (7,3 milj. €). Yhdistetty kulusuhteemme ilman perustekorkokulua oli 87,8 prosenttia (86,8 %).

Vahinkovakuutuksessa korvauskuluihin sisältyy kertaluontoisia erääntyneitä vastuuvelan laskuperusteiden ja laskentatavan muutoksiin. Yhteisvaikutus eristä paransi 4,7 miljoonaa euroa vakuutusteknistä katetta ennen tasoitustasoa. Muutoksista ja niiden vaikutuksista on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa.

2.2 Sijoitustoiminta ja talouden liiketoiminta

Sijoitustoiminnan tarkoitus on tuottaa arvoa omistaja-asiakkaillemme, ja sijoitustoiminnan tuotoilla mahdollistetaan vakavaraisuuden ylläpitäminen sekä kilpailukykyisten palveluiden tuottaminen asiakkaillemme tulevaisuudessakin.

Vuosi 2023 käynnistyi epävarmoissa tunnelmissa. Venäjän hyökkäyssota, inflaatio ja rahapolitiikan kiristykset heikensivät talouksien ja rahoitusmarkkinoiden näkymiä. Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla epävarmuus helpotti inflaation hidastuessa ja keskuspankkien lopettaessa koronnostot. Samalla rahataloudelliset olosuhteet kevenivät korkojen laskun, yrityslainojen riskilisten kutistumisen ja osakemarkkinoiden vahvistumisen myötä. Kokonaisuutena osakkeiden ja joukkovelkakirjalainojen toteutuneet tuotot muodostuivat lopulta poikkeuksellisen vahvoiksi. Valuuttamarkkinoilla euro vahvistui dollaria vastaan, mikä heikensi dollarisijoitusten tuottoja euroissa mitattuna.

Maailman johtavat keskuspankit jatkoivat ohjauksenkorkojen nostoja vuoden kolmannelle neljännekselle saakka. Vaikka yksittäiset koronnostot ovat olleet poikkeuksellisen suuria, Yhdysvaltain talouskasvu on jatkanut vahvana. Euroalueella tilanne on sitä vastoin huolestuttava ja Kiinan talouden kehitys on ollut pettymys. Rahapolitiikan kiristykset vaikuttavat reaalityöelämään 6–18 kuukauden viipeellä, jonka seurauksena maailmantalous voi yllättää negatiivisesti vuonna 2024. Sijoitusmarkkinoiden ja talouspolitiikan tekijöiden näkökulmasta mahdollisen taantumän syvyys, kesto ja laajuus vaikuttavat tuleviin päätöksiin.

Vuodesta 2023 muodostui lopulta sijoituksellisesti hyvä LähiTapiola Etelä-Pohjanmaalle, kun sekä osake- että korkosijoitukset tuottivat selvästi positiivisesti. Ainoastaan kiinteistösijoituksissa tuotot jäivät negatiivisiksi. Sijoitustoiminnan nettotuottomme oli 7,2 miljoonaa euroa (-1,0 milj. €). Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin oli 4,7 prosenttia (-6,4 %). Sijoituksista yli 50,7 prosenttia oli osakesijoituksiin luokiteltavia.

Sijoitustoiminta	2023	2022
Sijoitusten nettotuotto käyvin arvoin, %	4,7	-6,4
Korkosijoitukset	7,5	-12,4
Osakesijoitukset	6,4	-4,0
Kiinteistösijoitukset	-3,8	0,3
Sijoitusten allokaatio, %		
Korkosijoitukset	30,7	33,0
Osakesijoitukset	50,7	47,6
Kiinteistösijoitukset	18,6	19,4
Sijoitusomaisuus käyvin arvoin, milj. eur.	230,2	222,3

LähiTapiola-ryhmän monipuolisia säästämisen ja sijoittamisen palveluita tarjoavat LähiTapiola Varainhoito –konsernin yhtiöt: LähiTapiola-rahastojen ja sijoitusasiakkaiden varainhoitajana toimiva LähiTapiola Varainhoito Oy, sijoitusrahastotoimintaa harjoittava Seligson & Co Rahastoyhtiö Oy, vaihtoehtorahastojen hoitaja LähiTapiola Vaihtoehtorahastot Oy tytäryhtiöineen sekä kiinteistösijoituksia hallinnoiva LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy tytäryhtiöineen. LähiTapiola-ryhmän henkivakuutustoimintaa harjoittava LähiTapiola Henkiyhtiö tarjoaa yksityishenkilöille ja yrityksille myönnettävät yksilölliset henkivakuutukset, ryhmähenkivakuutukset, yksilölliset eläkevakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset sekä yrityksille myönnettävät ryhmäeläkevakuutukset. Lisäksi LähiTapiola Rahoitus Oy tarjoaa osamaksu- ja rahoitusleasingrahoitusta sekä kaupintapalveluita.

2.3 Luottoluokitus

Luottoluokittaja Standard & Poor's on tehnyt luottoluokitusarvion LähiTapiola-ryhmästä vuodesta 2019 alkaen.

Standard & Poor's antoi 17.10.2023 LähiTapiola Vahinkoyhtiölle luokituksen A vakain näkymin. Luokitukseen vaikuttivat ryhmän vahva vakavaraisuus sekä

hyvä tuloksellisuus edellisvuosina. Luokitus ja näkymät olivat vastaavat kuin edellisessä luokituksessa lokakuussa 2022. Standard & Poor's näkee LähiTapiolan säilyttävän johtavan aseman kansallisessa vakuutusmarkkinassa.

3 Vakavaraisuus ja riskiasema

3.1 Vakavaraisuuden hallinta

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmän ja sen yhtiöiden riskienhallintaa. Vakavaraisuuden hallinnan lähtökohtana on, että ryhmällä ja yhtiöillä on riittävästi vakavaraisuuspääomaa veloitteidensa täyttämiseksi ottaen huomioon odotetut ja odottamattomat tappiot. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista koko ryhmän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa Vakuutusyhtiölain mukaisen vakuutusyhtiöryhmän sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmittymän. Ylimpänä emoyrityksenä LähiTapiola Vahinkoyhtiön tehtävänä on varmistaa, että ryhmä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset. LähiTapiola-ryhmän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuudet lasketaan käyttämällä Solvenssi II -standardikaavaa. Vakavaraisuuslaskenta ei kuulu lakisääteisen tilintarkastuksen piiriin.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, jonka tarkoituksena on turvata LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden vakavaraisuus. Sopimus määrittelee toimintaperiaatteet päätöksentekomenettelyineen sellaista poikkeuksellista tilannetta varten, jossa jonkin ryhmään kuuluvan yhtiön vakavaraisuus on vaarantunut tai vaarantumassa. Sopimuksen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiö ja alueyhtiöt ovat velvollisia tarvittaessa pääomittamaan toista ryhmän yhtiötä edellyttäen, että pääomittavan yhtiön oma vakavaraisuus on riittävällä tasolla sekä pääomittamista tehtäessä, että sen jälkeen. Yhteisvastuusopimuksen velvoittaman pääomituksen määrä on rajoitettu suhteessa pääomittavan yhtiön omaan varallisuuteen.

Yhteisvastuusopimuksessa on sovittu myös siitä, että LähiTapiola Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön ja ryhmän varainhoitoyhtiöiden (LähiTapiola Varainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy, LähiTapiola Vaihtoehtorasat Oy) vakavaraisuutta tuetaan tarvittaessa vastaavin periaattein takuu- ja osakepääomaosuuksien mukaisissa suhteissa. Myös LähiTapiola Rahoitus Oy:n vakavaraisuuden varmistamisessa noudatetaan soveltuvin osin yhteis-

vastuusopimuksen periaatteita. Nämä yhtiöt eivät kuitenkaan ole yhteisvastuusopimuksen osapuolia, eivätkä ne näin ollen voi sopimukseen vedotta lisäpääomista.

LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöt lukeutuvat toimialan vakavaraisimpiin yhtiöihin Suomessa ja tällä hetkellä ryhmän kaikkien yhtiöiden vakavaraisuus on vahvalla tasolla. Ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevissa kertomuksissa osoitteessa www.lahitapiola.fi. Vuotta 2023 koskeva LähiTapiola-ryhmän kertomus julkaistaan 8.4.2024 mennessä.

3.2 Vakavaraisuusasema

Vakavaraisuussuhteemme (yhtiön hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen) oli 276,3 prosenttia (303,4 %). Yhtiömme vakavaraisuussuhde heikkeni hieman tilikauden aikana, pysyen kuitenkin vahvalla tasolla. Vakavaraisuussuhteen muutokseen vaikutti erityisesti osakemarkkinan myönteisen kehityksen myötä kasvaneet markkinariskit sekä korkotason lasku, joka nosti vakavaraisuuslaskennan vastuuvelan määrää.

Yhtiömme likviditeettitilanne oli hyvällä tasolla tilikauden aikana. Mahdollisiin likviditeettitarpeisiin on varauduttu riittävällä käteisen määrällä ja varmistamalla, että sijoitusomaisuudessa on riittävästi likvidejä sijoituksia, jotka ovat nopeasti muutettavissa käteiseksi.

3.3 Riskiasema

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategian riskit.

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutus tuotteiden hinnoitteluun, inflaatioon, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin sekä jälleenvakuutussojiin.

Markkinariski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun.

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin.

Toimintaympäristön ja strategian riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön ja toteuttamiseen liittyvät riskit. Toimintaympäristön ja strategian riskejä korostavat vakuutusallalla samanlainen talouskehityksen epävarmuus ja toimintaympäristön yhä nopeutuva muutosvauhti: muun muassa digitalisaation tuoma murros, toimialaliikumukset, uudenlaiset toimijat ja yhteenliittymät, väestörakenteen muutos, kansainvälistyminen sekä ilmastonmuutos.

Suomen vaisu talouskehitys alkuvuonna 2023 sekä syksyn heikot tilastotiedot ja luottamusindikaattorit vahvistavat kuvaa finanssisektorin haastavasta toimintaympäristöstä. Suomen bruttokansantuotteen osalta ennustetaan edelleen heikkoa kehitystä vuonna 2024. Inflaation ja korkojen säilyminen korkeammalla tasolla ennakoitua pidempään voi hidastaa talouskasvun alkamista. Toimintaympäristön riskejä talouskehitykselle luovat myös esimerkiksi geopoliittiset jännitteet, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, energiahintojen kehitys, kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden mahdolliset häiriöt sekä kotitalouksien korkea velkaantuminen. Energiahintojen ja elinkustannusten yleinen nousu sekä korkojen kohoaminen heikentävät finanssisektorin asiakkaiden maksukykyä. Vaikka palkansaajien nimellisansioden kehitys on säilynyt hyvänä, inflaatio pienentää jatkossakin kotitalouksien reaalisia tuloja ja käytettävissä olevia varoja. Korkeammat korot ja heikkenevä talous voivat myös vähentää palveluiden kysyntää merkittävästi.

Toimintaympäristön epävarmuudet ja erilaisten finanssisektoriin kohdistuvien sokkien toteutuminen altistavat rahoitusmarkkinat äkillisille markkinahellahetkille. Toteutuessaan varallisuuserien negatiiviset hinnanmuutokset esimerkiksi osake- ja velkakirjamarkkinoilla kasvattaisivat yhtiöiden sijoitustappioita. Lisäksi kiinteistösektorin ja rakennusalan tilanne on erityisen heikko, mikä kasvattaa sekä luottoriskejä että kiinteistösijoitusten arvostuksiin liittyviä riskejä.

Pidemmällä tähtäimellä finanssisektorin toimijoita haastavat epävakaa taloudellisen toimintaympäristön lisäksi pitkäaikaiset muutostrendit, kuten ilmastonmuutoksen vaikutukset (ESG-riskit) ja niiden ehkäisyyn tähtäävät toimet, demografiset muutokset, digitalisaatio, uudet teknologiat, tuotteet ja toimintatavat sekä kyberriskit.

LähiTapiola-ryhmän riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa sekä vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

4 Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Liiketoiminta on jatkunut tilikauden päättymisen jälkeen olennaisilta osin odotusten mukaisena.

5 Tulevaisuuden näkymät

5.1 Vahinkovakuutustoiminta

Kansantalouden näkymät vuodelle 2024 ovat heikohkot, mutta vahinkovakuutuksen markkinanäkymä on varovaisen myönteinen. Maltillistuva inflaatio ja vuonna 2024 realisoituvat palkankorotukset parantavat kuluttajien ostovoimaa. Työttömyyden merkittävää kasvua ei ole nähtävissä lyhyellä aikavälillä.

Geopoliittiset riskit ovat edelleen korkealla tasolla. Venäjän aloittama hyökkäyssota on pysyvästi muuttanut Euroopan turvallisuustilannetta ja vastakainasettelu demokratioiden ja itsevaltaisten valtioiden välillä kärjistyy. Sijoitusmarkkinoilla voidaan nähdä voimakkaita heilahteluja.

Kotimaisessa vahinkovakuutusmarkkinassa asiakasuskollisuus on korkealla tasolla ja vakuutusturvasta ei olla tinkimässä ensimmäisenä. Asiakasomisteisena yhtiönä LähiTapiola kehittää palveluitaan asiakkaiden tarpeiden pohjalta. Digitaalisen murroksen myötä verkkopalvelujen kehitykseen panostetaan merkittävästi.

LähiTapiolan vahinkovakuutustoiminnan kehityspanostukset kohdistuvat perusjärjestelmäudistukseen, taloudellisen hyödyn kasvattamiseen omistaja-asiakkaillemme sekä asiointi- ja ostomahdollisuuksien parantamiseen.

5.2 Sijoitusmarkkinoiden näkymät

Sijoitustoiminnan näkymät vuodelle 2024 ovat edelleen epävarmat. Suurimmat riskit liittyvät politiikkaan ja geopolitiikkaan. Yli puolet maailman väestöstä äänestää kuluvana vuonna vaaleissa ja tulokset voivat aiheuttaa merkittävää epävakautta toimintaympäristöön. Tärkeimmät vaalit pidetään Yhdysvalloissa, jossa maalle valitaan uusi presidentti. Myös geopolitiikan osalta tilanne on aikaisempaa haastavampi: Venäjän hyökkäyssota jatkuu, Lähi-

idän kriisi uhkaa eskaloitua ja Taiwanin tilanne on vaarassa kiristyä entisestään.

Suhdannenäkymä on sen sijaan edellisvuotta parempi. OECD:n ennakoivat suhdanneosoittimet kertovat jo talouden elpymisodotuksista, mutta Venäjän hyökkäyssodan laajeneminen, Lähi-idän tilanteen eskaloituminen ja sitä kautta raaka-aineiden hintojen uusi nousu kasvattaisivat alasuuntaisia riskejä. Lisäksi johtavien keskuspankkien liiallinen viivyttely rahapolitiikan kevenysten aloittamisessa ja Kiinan kiinteistösektorin tilanne aiheuttavat epävarmuutta sijoitusmarkkinoilla.

Vuosi 2024 tiivistyy sijoituksellisesti todennäköisesti siihen, ehtivätkö inflaatio ja korkotaso laskemaan riittävän nopeasti vai aiheuttavatko rahapolitiikan viime vuosien kiristykset taantumien lopulta myös Yhdysvaltoihin. Maailmanlaajuinen taloustaantuma yhdistettynä pörssiyritysten tulostason laskuun vetäisi todennäköisesti myös maailman pörssit laskuun ja aiheuttaisi sitä kautta sijoittajille tappioita. Toisaalta inflaation nopea lasku mahdollistaisi rahapolitiikan merkittävän keventämisen jo tämän vuoden aikana, jolloin sijoitusvuodesta voisi tulla hyväkin.

Näiden lähtökohtien valossa LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden sijoitustoiminnan näkymiin sisältyy edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Sijoitustuotoilla on huomattava vaikutus vakuutusyhtiön tuloksessa. Hyvän vakavaraisuustason ja vakavaraisuuden hallintaan panostamisen myötä LähiTapiola-ryhmä on hyvin varautunut sijoitusmarkkinoiden eri kehityskulkuihin.

6 Hallinto ja vastuullisuus

6.1 LähiTapiola-ryhmän rakenne

LähiTapiola-ryhmän vakuutusyhtiöt ovat keskinäisiä yhtiöitä, jolloin niiden omistajia ovat vakuutusnottajat ja takuupääoman omistajat. LähiTapiola Vahinkoyhtiöllä on vakuutusyrittäjäryhmän ylimpänä emoyrityksenä LähiTapiola-ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavan hallinnon, vakavaraisuuden valvonnan, riskienhallinnan, sisäisen valvonnan sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä. LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisin sopimuksin. LähiTapiola Vahinkoyhtiön tilinpäätös julkaistaan osoitteessa www.lahitapiola.fi.

6.2 Hallinto ja johtamisjärjestelmä

Noudatamme hallinnossa hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutus- ja rahoitusalaan koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvin osin myös listayhtiöiden hallinnointikoodiin. LähiTapiola Vahinkoyhtiö antaa toimintakertomuksesta erillisenä dokumenttina selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen mukaisella tavalla (1.1.2020). Selvitys LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja LähiTapiola Henkiyhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on nähtävillä osoitteesta www.lahitapiola.fi.

6.2.1 Yhtiökokous

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan yhtiökokous pidettiin 24.5.2023. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2022, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä, myönnettiin vastuuvapaus hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin lisäksi hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valittiin uudet hallintoneuvoston jäsenet.

6.2.2 Hallintoneuvosto

Hallintomallimmme vaikuttaa keskeisesti keskinäinen yhtiömuoto, jossa vakuutusnottajat ovat yhtiömme osakkaita. Koska osakkaiden määrä on näin ollen hyvin laaja, on yhtiöiden hallintoneuvostoilla ja hallituksilla juridisten tehtäviensä ohella merkittävä rooli vakuutusyhtiöiden omistajaohjauksessa sekä yhtiöiden ja niiden osakkaiden välisenä vuorovaikutuskanavana.

Yhtiökokous valitsi hallintoneuvoston erovuorossa olevista jatkamaan seuraavat jäsenet: Eeva Kolonen, Janne Koskimäki, Paula Kurikka-Oja, Tarja Laurila, Timo Pihlaja ja Juha Yli-Kesäniemi. Lisäksi uutena jäsenenä hallintoneuvostoon valittiin Minna Haavisto ja Timo Tuuri. LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan hallintoneuvosto piti järjestäytymiskokouksensa 24.5.2023. Kokouksessa valittiin hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat. Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi valittiin Esko Lehtimäki ja varapuheenjohtajaksi valittiin Juha Yli-Kesäniemi. Hallintoneuvoston jäsenmäärä on 31 jäsentä.

Hallintoneuvostomme jäsenet ovat Esko Lehtimäki (puheenjohtaja), Juha Yli-Kesäniemi (varapuheenjohtaja), Esa Eloranta, Minna Haavisto, Marianne Hanhimäki, Jari Hellinen, Teijo Iivari, Ville Ikola, Maarit Järvilehto, Johannes Karhu, Juha-Pekka Keisala, Miia Kiviluoto, Eeva Kolonen, Janne Koskimäki,

Paula Kurikka-Oja, Sanna Latvala, Jari Laukkonen, Tarja Laurila, Aulis Luoma, Minna Mäntylä, Marko Peräsaari, Timo Pihlaja, Aki Raitala, Hannu Riihioja, Juhani Suojaranta, Timo Tuuri, Antti Valkonen, Elina Varamäki, Tuomo Varsamäki, Ilpo Vasalampi ja Sari Vuolle.

Hallintoneuvoston palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä "Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset".

6.2.2.1 Hallintoneuvoston nimitystoimikunta

Hallintoneuvoston nimitystoimikunnan tarkoituksena on varmistaa valinteesitysten valmistelun monipuolisuus ja läpinäkyvyys valittaessa jäseniä yhtiön hallintoneuvostoon ja hallitukseen. Nimitystoimikunta valmistelee esitykset koskien hallintoneuvoston sekä hallituksen henkilövalintoja.

Hallintoneuvoston nimitystoimikunnan jäsenet ovat Esko Lehtimäki (puheenjohtaja), Juha Yli-Kesäniemi, Marianne Hanhimäki ja Hannu Riihioja. Hallituksen puheenjohtaja Yrjö Ojaniemi on toiminut nimitystoimikunnan asiantuntijana ja toimitusjohtaja Juha Antikainen sihteerinä.

6.2.3 Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Sen tulee myös huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Tilikaudella 1.1. - 31.12.2023 hallituksen puheenjohtajana toimi Yrjö Ojaniemi, varapuheenjohtajana Ossi Tuomela ja jäseninä Maija Ala-Nikkola, Jukka Jousuu, Liisa Lähdesmäki, Jouni Mäenpää, Hannu Mäkelä, Johanna Ratia ja Raimo Sarajärvi.

Hallituksen palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä "Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset".

6.2.4 Johtoryhmä

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan johtoryhmä vastaa hallituksen sille antamien tehtävien valmistelusta, päätöksenteosta ja täytäntöönpanosta.

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan johtoryhmään kuuluvat Juha Antikainen (puheenjohtaja), Sirpa Hakala-Ostensen, Henna-Riikka Huhtala, Nina Jylhä, Ville Lahti, Kari Niemelä, Pekka Puotinen ja Teemu Virtanen.

6.2.5 Toimitusjohtaja

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan toimitusjohtajana toimii Juha Antikainen.

Toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä "Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset".

Juha Antikaisen jäädessä ennalta sovitun mukaisesti eläkkeelle 30.6.2024, on hallitus valinnut uudeksi toimitusjohtajaksi 1.7.2024 alkaen Kari Niemelän.

6.2.6 Tilintarkastaja

Yhtiökokous valitsi LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan tilintarkastajana jatkaamaan KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Timo Nummi, KHT.

6.2.7 Valvova viranomainen

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

6.2.8 Lähipiiri

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

6.3 Henkilöstö ja palkitseminen

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan henkilöstön lukumäärä oli tilikaudella keskimäärin 125 (119) henkilöä.

Kannustinpalkkiojärjestelmät ovat keskeinen osa palkitsemisjärjestelmäämme ja niiden tarkoituksena on tukea strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttamista henkilöstöä kannustamalla ja sitouttamalla. Kannustinpalkkiojärjestelmät koostuvat vuositulospalkkiojärjestelmästä ja ylimmän johdon pitkän aikavälin kannustinpalkkiojärjestelmästä. Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiolaryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen ja että se vastaa yhtiöryhmän pitkän aikavälin etua, ja on sopusuhteissa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinttoon.

Johdon tulospalkkiot perustuvat yhtiön tuloksiin vaikuttaviin elementteihin ja henkilöstö- ja asiakaskokemukseen. Mittarit ovat pääosin virallisiin tunnusteluihin perustuvia. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta.

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan ylimmän johdon eläkeikä määräytyy työeläkelainsäädännön mukaan. Toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Maksettava eläke perustuu työnantajan maksamiin vakuutusmaksuihin ja niille kertyvään korkotuottoon.

Yhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja tämän sijaiselle tilikauden 2023 aikana maksetut palkat ja palkkiot esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. LähiTapiola-ryhmän palkitsemisperiaatteista kerrotaan tarkemmin LähiTapiola-ryhmän palkitsemisraportissa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

6.4 Vastuullisuus

LähiTapiolan vastuullisuustyötä ohjaa LähiTapiolan ryhmästrategia ja Omistajatahto. Ydinliiketoimintomme, vakuuttaminen ja sijoittaminen, ovat myös vastuullisuustyömme tärkeimmät välineet. Vakuuttajana vahvistamme suomalaisen yhteiskunnan vakautta ja turvallisuutta. Vastuullisena sijoittajana jätämme positiivisen jälkemme maailmaan.

Vastuullisuus on LähiTapiolalle kannattavan ja pitkäjänteisen liiketoiminnan välttämätön edellytys. Tärkein tehtävämme on tarjota riittävää ja kohtuuhintaista vakuutusturvaa myös muuttuvien riskien maailmassa. Vastuullisuuden vaikuttavuuden parantaminen on yksi LähiTapiolan strategiakauden 2022–2026 viidestä tavoitteesta. Haluamme olla vaikuttavan vastuullisuuden suunnannäyttäjä toimialallamme, kaikkialla Suomessa.

LähiTapiolan-ryhmän vastuullisuusohjelma 2022–2026 ohjaa myös LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan vastuullisuustyötä. Vastuullisuusohjelma määrittelee ryhmän yhteiset vastuullisuustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet. LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan tavoitteena on olla vaikuttavasti vastuullinen koko maakunnassa.

LähiTapiola-ryhmä on sitoutunut YK:n kestävä vakuuttamisen periaatteisiin (Principles for Sustainable Insurance). Periaatteet määrittelevät vakuutusalan vastuulliset toimintatavat, jotka tukevat YK:n kestävä kehityksen ja Pariisin ilmastopimuksen tavoitteita. LähiTapiola Varainhoito -konserni on sitoutunut YK:n tukemiin vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin (Principles for Responsible Investment).

Ryhmän vastuullisuuden ohjausryhmä ohjaa vastuullisuuden kehittämistä, vastuullisuusohjelman toimeenpanoa ja varmistaa sääntelyn vaatimusten ennakoinnin. Vastuullisuuden johtamista tukee säännöllisesti kokoontuva hallinnon edustajien vastuullisuustyöryhmä.

Vuoden aikana panostettiin erityisesti henkilöstön osaamiseen ja esihenkilöiden valmennuksiin. Henkilöstökokemusta mittaavassa ROIHU-kyselyssä saavutettiin paras AAA-tulos. Vuoden aikana lanseerattiin johtamislupaukset, jotka toimivat yhteisenä arvopohjana johtamiselle ja auttavat yhtiötä pääsemään strategisiin tavoitteisiimme johtamisen avulla. Yhtiössä jatkettiin monipaikkaisen työn mallin käyttöä. Työterveyshuollon palvelut järjestetään Mehiläisessä. Henkilöstön työhyvinvointiin panostettiin merkittävästi yhteistyössä Kuortaneen Urheiluopiston kanssa.

LähiTapiola on merkittävä valtakunnallinen ja alueellinen lahjoittaja. Vuonna 2023 ryhmän yhtiöt tukivat erilaisia yhteisöjä 3,2 miljoonalla eurolla. Vuonna 2023 ryhmän yhtiöt lahjoittivat yhteensä 459 000 euroa mielen hyvinvointia tukeviin hankkeisiin ja matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviä palveluita tarjoaville toimijoille. Paikallisyhteisöjen ja haja-asutusalueiden arjen turvallisuutta parantavia hankkeita sekä vapaaehtoisen pelastustoiminnan turvaamista ympäri Suomen yhtiöt tukivat 445 000 eurolla.

Vuoden 2023 aikana tehtiin 57 tuhannella eurolla käyttörahastolahjoituksia. Lahjoituksia ovat saaneet muun muassa Etelä-Pohjanmaan Korkeakoulu yhdistys, Pro Agria ry, MIELI Lakeuden Mielenterveys ry ja Vapepa. Lisäksi on sponsoroitu lähes 80 eri seuraa tai yhdistystä lasten ja nuorten sponsorointihakemusprosessin kautta sekä sen lisäksi 50 muuta tahoa. Ensiapu- ja elvytystaitojen koulutusyhteistyö jatkui Punainen Risti Ensiapu Oy:n kanssa. LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa ja SPR kouluttivat loppuvuoden aikana noin 340 5. luokkalaiselle ensiaputaitoja. Etelä-Pohjanmaan Pelastuslaitos ja VPK:t ovat LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan kumppaneita paloturvallisuuden ja Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto vesiturvallisuuden parantamisessa. Liikenneturvan kanssa jatkettiin yhteistyötä eteläpohjalaisten liikenneturvallisuuden parantamiseksi. LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa osallistui vuonna 2023 suomalaisen yhteiskunnan kehittämiseen ja koulutuksen tukemiseen. LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa on mukana tukemassa Lasten yliopistotoimintaa, josta vastaa Etelä-Pohjanmaan kesäyliopisto. Lisäksi tuetaan EPANET professuuria Helsingin yliopiston alaisuudessa toimivassa Ruralia-instituutissa sekä Tampereen yliopiston alaisuudessa Terveystieteiden digitalisaatioprofessuuria. Vuoden aikana tehtiin yleishyödyllisiä lahjoituksia eteläpohjalaisten

hyvinvoinnin ja kulttuurin sekä kestävä kehityksen edistämiseksi. Lahjoitimme kuusi pelastusrengasta sekä tuhansia heijastinliiviä ja heijastimia. Järjestimme sammutintarkastuspäiviä, joissa tarkastettiin lähes 7 300 käsiammutinta. Lisäksi järjestimme myös tulityökortti- ja työturvallisuuskorttikouluksia.

Kerromme LähiTapiola-ryhmän vastuullisuudesta ja vuoden 2023 toiminnasta erillisessä vastuullisuusraportissa, joka julkaistaan osoitteessa www.lahitapiola.fi.

7 Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallituksen ehdotus

Hallitus ehdottaa LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan yhtiökokoukselle, että vuoden 2023 tilikauden voitto, 8 328 836,76 euroa, siirretään varmuusrahastoon, josta maksetaan takuupääoman korkona 755 247,86 euroa ja siirretään käyttörahastoon 500 000,00 euroa.

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma sen jälkeen oheisen taulukon mukaisesti.

Oma pääoma, eur.	62 815 819,97
Pohjarahasto	2 687 902,58
Takuupääoma	16 137 774,80
Varmuusrahasto	42 999 142,59
Käyttörahasto	991 000,00

Tilinpäätös 1.1. – 31.12.2023

8 Tilinpäätöstaulukot LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa

8.1 Tuloslaskelma, LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA	Liite	1.1.2023 - 31.12.2023	1.1.2022 - 31.12.2022
Vakuutusmaksutuotot			
Vakuutusmaksutulo	1	61 402 831,59	59 959 917,07
Jälleenvakuuttajien osuus		-1 996 454,38	-2 029 480,35
Vakuutusmaksutulo omalla vastuulla		59 406 377,21	57 930 436,72
Vakuutusmaksuvastuun muutos		-628 781,00	-413 801,00
Jälleenvakuuttajien osuus		-370,00	370,00
Vakuutusmaksuvastuun muutos yhteensä		-629 151,00	-413 431,00
Vakuutusmaksutuotot yhteensä		58 777 226,21	57 517 005,72
Korvauskulut			
Maksetut korvaukset		-46 451 822,21	-42 849 878,06
Jälleenvakuuttajien osuus		1 474 320,73	2 887 081,37
Maksetut korvaukset omalla vastuulla		-44 977 501,48	-39 962 796,69
Korvausvastuun muutos		7 945 475,00	4 713 146,00
Jälleenvakuuttajien osuus		205 286,29	-370 586,87
Korvausvastuun muutos yhteensä		8 150 761,29	4 342 559,13
Korvauskulut yhteensä		-36 826 740,19	-35 620 237,56
Liikekulut	3	-15 243 134,00	-14 637 952,56
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta		6 707 352,02	7 258 815,60
Tasoitusmäärän muutos		-2 790 450,00	-3 072 170,00
Vakuutustekninen kate	2	3 916 902,02	4 186 645,60
 MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA	 Liite	 1.1.2023 - 31.12.2023	 1.1.2022 - 31.12.2022
Vakuutustekninen kate		3 916 902,02	4 186 645,60
Sijoitustoiminnan nettotuotot			
Sijoitustoiminnan tuotot	4	10 143 720,02	8 093 785,93
Sijoitustoiminnan kulut	4	-2 911 725,87	-9 091 670,54
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä		7 231 994,15	-997 884,61
Muut tuotot			
Muut	4	1 220 404,44	1 179 082,35
Muut kulut			
Muut	4	-1 737 774,41	-1 649 251,83
Voitto varsinaisesta toiminnasta		10 631 526,20	2 718 591,51
Voitto ennen tilinpäätössirtoja ja veroja		10 631 526,20	2 718 591,51
Tuloverot			
Tilikauden vero		-2 125 704,60	-528 598,91
Aikaisempien tilikausien verot		-176 984,84	-35 081,72
Tuloverot yhteensä		-2 302 689,44	-563 680,63
TILIKAUDEN VOITTO		8 328 836,76	2 154 910,88

8.2 Tase, LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa

VASTAAVAA	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Aineettomat hyödykkeet			
Muut pitkävaikutteiset menot	9	4 693 292,86	4 602 396,35
Sijoitukset			
Kiinteistösijoitukset	6		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		13 265 208,33	13 685 543,13
Kiinteistösijoitukset yhteensä		13 265 208,33	13 685 543,13
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä	7		
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		83 427 748,58	80 436 918,42
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä yhteensä		83 427 748,58	80 436 918,42
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	7	100 640 023,19	101 711 563,85
Rahoitusmarkkinavälineet		1 600 000,01	1 733 271,72
Muut lainasaamiset	8	250 000,00	250 000,00
Talletukset		5 000 000,00	3 000 000,00
Muut sijoitukset yhteensä		107 490 023,20	106 694 835,57
Sijoitukset yhteensä		204 182 980,11	200 817 297,12
Saamiset	14		
Ensivakuutustoiminnasta			
Vakuutuksenottajilta		10 963 977,95	10 645 979,60
Ensivakuutustoiminnasta yhteensä		10 963 977,95	10 645 979,60
Jälleenvakuutustoiminnasta		1 099 372,52	807 229,38
Muut saamiset		4 041 068,84	1 080 302,59
Saamiset yhteensä		16 104 419,31	12 533 511,57
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto	9	229 135,79	253 345,31
Muut aineelliset hyödykkeet		83 238,00	128 243,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		312 373,79	381 588,31
Rahat ja pankkisaamiset		2 945 597,72	4 732 754,84
Muu omaisuus		46 921,57	46 921,57
Muu omaisuus yhteensä		3 304 893,08	5 161 264,72
Siirtosaamiset			
Korot ja vuokrat		170 824,85	51 187,97
Muut siirtosaamiset		190 199,25	444 093,07
Siirtosaamiset yhteensä		361 024,10	495 281,04
VASTAAVAA YHTEENSÄ		228 646 609,46	223 609 750,80

VASTATTAVAA	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Oma pääoma	10		
Pohjarahasto		2 687 902,58	2 687 902,58
Takuupääoma		16 137 774,80	16 137 774,80
Muut rahastot		36 416 553,69	34 318 642,81
Tilikauden voitto/tappio		8 328 836,76	2 154 910,88
Oma pääoma yhteensä		<u>63 571 067,83</u>	<u>55 299 231,07</u>
Vakuutustekninen vastuovelka			
Vakuutusmaksuvastuu		23 984 865,00	23 356 084,00
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	-370,00
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä		<u>23 984 865,00</u>	<u>23 355 714,00</u>
Korvausvastuu		87 499 231,00	95 444 706,00
Jälleenvakuuttajien osuus		-4 593 544,82	-4 388 258,53
Korvausvastuu yhteensä		<u>82 905 686,18</u>	<u>91 056 447,47</u>
Tasoitusmäärä		49 331 887,00	46 541 437,00
Vakuutustekninen vastuovelka yhteensä		<u>156 222 438,18</u>	<u>160 953 598,47</u>
Pakolliset varaukset			
Muut pakolliset varaukset	12	2 657,00	93 507,00
Pakolliset varaukset yhteensä		<u>2 657,00</u>	<u>93 507,00</u>
Velat	14		
Ensivakuutustoiminnasta		1 461 424,16	1 466 768,45
Jälleenvakuutustoiminnasta		8 399,77	46 834,94
Muut velat		5 101 723,30	3 517 451,53
Velat yhteensä		<u>6 571 547,23</u>	<u>5 031 054,92</u>
Siirtovelat	14	2 278 899,22	2 232 359,34
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u><u>228 646 609,46</u></u>	<u><u>223 609 750,80</u></u>

8.3 Epäsuora rahoituslaskelma, LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa

	2023	2022
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta	10 631 526,20	2 718 591,51
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	-4 731 160,29	-856 958,13
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonkorotukset	-3 525 786,74	7 051 321,70
Pakollisten varausten muutos	-90 850,00	13 418,00
Suunnitelman mukaiset poistot	1 136 848,57	1 232 627,50
Muut oikaisut	-18 560,11	-2 053 336,77
<i>Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta</i>	3 402 017,63	8 105 663,81
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-3 436 650,80	-544 495,33
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	1 587 032,19	1 131 707,24
<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>	1 552 399,02	8 692 875,72
Maksetut välittömät verot	-2 302 689,44	-563 680,63
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-750 290,42	8 129 195,09
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	140 955,83	-5 339 591,56
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	18 560,11	2 053 336,77
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-1 139 382,64	-1 000 580,90
Investointien rahavirta yhteensä	-979 866,70	-4 286 835,69
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-57 000,00	-1 065 425,16
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-57 000,00	-1 065 425,16
Rahavarojen muutos	-1 787 157,12	2 776 934,24
Rahavarat tilikauden alussa	4 732 754,84	1 955 820,60
Rahavarat tilikauden lopussa	2 945 597,72	4 732 754,84

8.4 Tunnusluvut, LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut	2023	2022	2021	2020	2019
Liiketulos	13,4	5,8	1,8	1,4	5,4
Kokonaistulos	16,7	-8,6	11,3	3,4	14,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina	4,7	-6,4	6	1,7	7,5
Kokonaispääoman tuotto, %	7,0	-3,3	4,9	1,8	6,7
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	125	119	120,1	118	122,3
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	125	119	120	118	122,3
Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	61,4	60,0	58,5	56,8	55,3
Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua, %	61,8	61,3	78,7	74,1	73,6
Vahinkosuhte, %	62,7	61,9	79,8	75,5	75,3
Liikekulusuhte, %	25,9	25,4	23,7	24,6	25,8
Yhdistetty kulusuhte ilman perustekorkokulua, %	87,8	86,8	102,4	98,6	99,4
Yhdistetty kulusuhte, %	88,6	87,4	103,5	100,1	101,1

8.5 Liitetiedot, LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa

Tuloslaskelman liitteet, LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa

1. Vakuutusmaksutulo	2023	2022
Ensivakuutus		
Kotimaasta	61 402 831,59	59 959 917,07
Ensivakuutus yhteensä	61 402 831,59	59 959 917,07
<i>Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta</i>	<u>61 402 831,59</u>	<u>59 959 917,07</u>
1.1 Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät		
	2023	2022
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	109 697,99	96 402,50
Jakojärjestelmämaksut	1 717 479,52	1 633 570,33
Vakuutusmaksuvero	13 284 722,01	13 210 389,81
Palosuojelumaksu	225 771,28	235 877,36
Liikenneturvallisuusmaksu	180 784,45	136 880,64
<i>Yhteensä</i>	<u>15 518 455,25</u>	<u>15 313 120,64</u>

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

		Vakuutus- maksutulo ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleen- vakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälleen- vakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Muu tapaturma ja sairaus	2023	7 819 360,84	7 692 279,84	-5 343 655,26	-1 704 647,52	-17 741,88	626 235,18
	2022	7 589 521,35	7 576 011,35	-5 079 175,66	-1 625 379,46	-14 666,92	856 789,31
	2021	7 461 964,40	7 393 233,40	-3 995 022,66	-1 482 748,22	-14 845,24	1 900 617,28
Moottorijoneuvon vastuu	2023	13 960 047,14	13 795 186,14	-1 895 243,91	-4 176 620,13	-1 139 963,49	6 583 358,61
	2022	13 609 631,92	13 426 122,92	-5 105 615,07	-3 982 402,60	452,59	4 338 557,84
	2021	13 225 631,43	13 116 357,43	-11 652 630,75	-3 632 936,51	-7 575,81	-2 176 785,64
Maa-ajoneuvot	2023	14 344 959,36	14 113 068,36	-12 545 393,42	-3 114 529,73	-44 510,06	-1 591 364,85
	2022	13 793 397,46	13 720 863,46	-11 333 753,08	-2 969 700,43	-33 946,19	-616 536,24
	2021	13 571 941,84	13 321 120,84	-10 616 521,52	-2 709 101,64	-58 467,47	-62 969,79
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	2023	595 970,28	583 366,28	-219 344,69	-81 099,51	-874,96	282 047,12
	2022	539 160,59	469 936,59	-201 456,43	-77 328,28	-703,59	190 448,29
	2021	407 083,76	360 177,76	-113 371,37	-70 542,40	-621,61	175 642,38
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2023	20 860 053,64	20 793 451,64	-16 095 811,84	-5 703 472,55	1 006 285,51	452,76
	2022	20 690 003,86	20 679 185,86	-14 621 578,51	-5 438 254,75	812 038,65	1 431 391,25
	2021	20 344 994,68	20 302 575,68	-19 283 176,40	-4 961 033,93	966 639,98	-2 974 994,67
Vastuu	2023	1 883 672,32	1 875 857,32	-638 396,64	-388 341,06	-12 595,11	836 524,51
	2022	1 853 793,93	1 818 940,93	-732 307,08	-370 282,86	-11 962,40	704 388,59
	2021	1 767 054,70	1 729 654,70	-539 753,38	-337 790,14	-13 318,63	838 792,55
Oikeusturva	2023	1 342 010,72	1 325 091,72	-924 986,39	-299 444,06	0,00	100 661,27
	2022	1 309 473,63	1 285 987,63	-563 190,01	-285 519,58	0,00	437 278,04
	2021	1 254 890,60	1 232 203,60	-526 579,53	-260 464,45	0,00	445 159,62
Muut	2023	596 757,29	595 749,29	-843 515,06	-127 887,53	245 090,72	-130 562,58
	2022	574 934,33	569 067,33	-499 656,22	-121 940,64	-30 971,95	-83 501,48
	2021	516 039,28	509 123,28	-470 572,19	-111 239,95	-21 195,21	-93 884,07
Ensivakuutus yhteensä	2023	61 402 831,59	60 774 050,59	-38 506 347,21	-15 596 042,09	35 690,73	6 707 352,02
	2022	59 959 917,07	59 546 116,07	-38 136 732,06	-14 870 808,60	720 240,19	7 258 815,60
	2021	58 549 600,69	57 964 446,69	-47 197 627,80	-13 565 857,24	850 616,01	-1 948 422,34
Yhteensä	2023	61 402 831,59	60 774 050,59	-38 506 347,21	-15 596 042,09	35 690,73	6 707 352,02
	2022	59 959 917,07	59 546 116,07	-38 136 732,06	-14 870 808,60	720 240,19	7 258 815,60
	2021	58 549 600,69	57 964 446,69	-47 197 627,80	-13 565 857,24	850 616,01	-1 948 422,34
Tasoituserämuutos	2023						-2 790 450,00
	2022						-3 072 170,00
	2021						4 123 472,00
Vakuutustekninen kate	2023						3 916 902,02
	2022						4 186 645,60
	2021						2 175 049,66

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1 Kokonaisliikekulut toiminnoittain

	2023	2022
Maksetut korvaukset	5 009 725,66	4 629 536,24
Liikekulut	15 243 134,00	14 637 952,56
Sijoitustoiminnan hoitokulut	320 909,92	293 625,92
Muut kulut	1 717 326,30	1 594 533,02
<i>Yhteensä</i>	<u>22 291 095,88</u>	<u>21 155 647,74</u>

3.2 Tuloslaskelman erä liikekulut	2023	2022
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	806 319,44	843 203,77
Muut vakuutusten hankintamenot	5 684 015,16	5 550 506,08
	<u>6 490 334,60</u>	<u>6 393 709,85</u>
Vakuutusten hoitokulut	6 025 586,27	5 432 141,42
Hallintokulut	3 080 121,22	3 044 957,33
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-352 908,09	-232 856,04
<i>Yhteensä</i>	<u>15 243 134,00</u>	<u>14 637 952,56</u>

3.3 Henkilöstöä ja toimieliinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1 Henkilöstökulut	2023	2022
Palkat ja palkkiot	6 866 993,20	6 565 735,40
Eläkekulut	1 398 504,58	1 429 464,11
Muut henkilösivukulut	276 326,07	219 246,52
<i>Yhteensä</i>	<u>8 541 823,85</u>	<u>8 214 446,03</u>

3.3.2 Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja/toimitusjohtajan sijainen		
Palkat ja palkkiot	337 729,24	350 262,94
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtaja eläkeikä/eroamisikä on 63 vuotta ja sijaisen eläkeikä/eroamisikä määrätty lain mukaan	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	141 452,00	204 225,00
Eläkesitoumukset	Valittaessa uudelle toimikaudelle täytyy olla alle 67-vuotias, toimikausi on 3 vuotta Ei varajäseniä	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallintoneuvosto ja hallintoneuvoston varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	51 150,00	99 525,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Henkilöstö	125	119
------------	-----	-----

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

	2023	2022
Tilintarkastus	10 884,76	8 809,74
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin 2 kohdassa		
Muut palvelut	52,51	0,00
<i>Yhteensä</i>	<u>10 937,27</u>	<u>8 809,74</u>

4. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely sekä muiden tuottojen ja kuluja erittely

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot	2023	2022
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Osinkotuotot	2 841 416,10	1 987 179,89
Korkotuotot	83,82	0,00
<i>Yhteensä</i>	2 841 499,92	1 987 179,89
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin		
Korkotuotot	18 839,67	72,84
Muut tuotot	684 732,94	866 416,61
<i>Yhteensä</i>	703 572,61	866 489,45
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	254 125,48	1 674 256,35
Korkotuotot	452 183,41	142 101,90
Muut tuotot	542 354,45	479 444,70
<i>Yhteensä</i>	1 248 663,34	2 295 802,95
<i>Yhteensä</i>	4 793 735,87	5 149 472,29
Arvon alentumisten palautukset	4 365 250,24	335 301,88
Myyntivoitot	984 733,91	2 609 011,76
<i>Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä</i>	10 143 720,02	8 093 785,93
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Saman konsernin yritykset	-16 685,50	-102 143,92
Muut yritykset	-776 753,03	-676 069,65
<i>Yhteensä</i>	-793 438,53	-778 213,57
Kulut muista sijoituksista	-257 696,47	-247 098,56
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Saman konsernin yritykset	-10 435,05	0,00
Muut yritykset	61 797,27	-63 677,87
<i>Yhteensä</i>	51 362,22	-63 677,87
<i>Yhteensä</i>	-999 772,78	-1 088 990,00
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-839 463,50	-7 386 623,58
Rakennusten suunnitelmapoistot	-106 315,79	-60 381,97
<i>Yhteensä</i>	-945 779,29	-7 447 005,55
Myyntitapplot	-966 173,80	-555 674,99
<i>Sijoitustoiminnan kulut yhteensä</i>	-2 911 725,87	-9 091 670,54
<i>Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonalentumisia ja niiden oikaisua</i>	7 231 994,15	-997 884,61
<i>Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa</i>	7 231 994,15	-997 884,61

4.2 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot	2023	2022
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan tuotot	1 101 137,98	1 144 118,17
Muut tuotot	119 266,46	34 964,18
<i>Yhteensä</i>	<u>1 220 404,44</u>	<u>1 179 082,35</u>
Muut kulut		
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan kulut	-1 717 326,30	-1 594 533,02
Muut kulut	-20 448,11	-54 718,81
<i>Yhteensä</i>	<u>-1 737 774,41</u>	<u>-1 649 251,83</u>

Taseen liitteet, LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa

5. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2023		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	2 901 430,55	3 004 361,56	3 013 208,12
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	1 740 754,91	1 740 754,91	1 740 754,91
Muut kiinteistöosakkeet	8 520 091,86	8 520 091,86	9 045 440,19
	13 162 277,32	13 265 208,33	13 799 403,22
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	83 427 748,58	83 427 748,58	88 244 238,20
	83 427 748,58	83 427 748,58	88 244 238,20
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	100 640 023,19	100 640 023,19	115 224 565,92
Rahoitusmarkkinavälineet	1 600 000,01	1 600 000,01	1 604 955,07
Muut lainasaamiset	250 000,00	250 000,00	250 000,00
Talletukset	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00
	107 490 023,20	107 490 023,20	122 079 520,99
	204 080 049,10	204 182 980,11	224 123 162,41

Kirjanpitoarvo sisältää		
Tuloutettuja arvonkorotuksia		102 931,01
Muita arvonkorotuksia		0,00
		102 931,01

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus) **19 940 182,30**

Sijoitukset	2022		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	3 546 850,73	3 649 781,74	3 690 000,00
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	1 740 754,91	1 740 754,91	1 740 754,91
Muut kiinteistöosakkeet	8 295 006,48	8 295 006,48	8 709 667,59
	13 582 612,12	13 685 543,13	14 140 422,50
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	80 436 918,42	80 436 918,42	85 934 631,71
	80 436 918,42	80 436 918,42	85 934 631,71
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	101 711 563,85	101 711 563,85	112 454 287,85
Rahoitusmarkkinavälineet	1 733 271,72	1 733 271,72	1 724 394,19
Muut lainasaamiset	250 000,00	250 000,00	250 000,00
Talletukset	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00
	106 694 835,57	106 694 835,57	117 428 682,04
	200 714 366,11	200 817 297,12	217 503 736,25

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:

Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta **481,39**

Kirjanpitoarvo sisältää		
Tuloutettuja arvonkorotuksia		102 931,01
Muita arvonkorotuksia		0,00
		102 931,01

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus) **16 686 439,13**

6. Kiinteistösijoitukset

	2023	
Kiinteistösijoitusten muutokset:	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	
Hankintameno 1.1.	17 907 648,16	
Lisäykset	565 193,99	
Vähennykset	-3 114 000,00	
Hankintameno 31.12.	<u>15 358 842,15</u>	
Kertyneet poistot 1.1.	-637 202,53	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	481 784,12	
Tilikauden poistot	-19 147,92	
Kertyneet poistot 31.12.	<u>-174 566,33</u>	
Arvonalentumiset 1.1.	-3 687 833,51	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	1 863 529,32	
Tilikauden arvonalentumiset	-197 694,31	
Arvonalentumiset 31.12.	<u>-2 021 998,50</u>	
Arvonkorotukset 1.1.	102 931,01	
Arvonkorotukset 31.12.	<u>102 931,01</u>	
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>13 265 208,33</u></u>	

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

Jäljellä oleva hankintameno	1 086 109,42
Kirjanpitoarvo	1 125 223,20
Käypä arvo	1 132 356,51

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyriyksissä

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	2023	2022
Hankintameno 1.1.	81 446 619,45	70 721 674,49
Lisäykset	4 523 923,04	13 730 160,72
Vähennykset	-1 723 622,09	-3 005 215,76
Hankintameno 31.12.	<u>84 246 920,40</u>	<u>81 446 619,45</u>
Arvonalentumiset 1.1.	-1 009 701,03	-815 903,61
Tilikauden arvonalentumiset	-85 850,35	-234 435,57
Arvonalentumisten palautukset	276 379,56	40 638,15
Arvonalentumiset 31.12.	<u>-819 171,82</u>	<u>-1 009 701,03</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u><u>83 427 748,58</u></u>	<u><u>80 436 918,42</u></u>
Yhteensä	<u><u>83 427 748,58</u></u>	<u><u>80 436 918,42</u></u>

7.1 Sijoitukset LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvissa yrityksissä

Osakkeet ja osuudet, käyttöomaisuus		Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	3)	Espoo	2,1	745 350 325,58	73 881 193,69
LähiTapiola Palvelut Oy	3)	Espoo	1,0	13 559 515,69	3 424 562,99
LähiTapiola Rahoitus Oy	3)	Espoo	2,5	108 584 461,58	1 506 571,72
LähiTapiola Varainhoito Oy	3)	Espoo	1,1	69 082 846,73	-4 491 713,39
Yhteensä				936 577 149,58	74 320 615,01

Osakkeet ja osuudet, sijoitusomaisuus		Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Aluekiinteistöt Ky -konserni	3)	Espoo	1,9	75 976 386,22	-5 960 983,43
LähiTapiola Kiinteistösjointus I Ky	3)	Espoo	4,7	23 664 786,88	540 856,13
LähiTapiola KR PK2 Ky -konserni	3)	Espoo	4,6	12 945 870,51	-1 793 205,35
LähiTapiola Pääomasijoitus GP Oy	3)	Espoo	2,0	354,71	-68,50
LähiTapiola Pääomasijoitus I Ky	3)	Espoo	2,0	69 149 885,83	5 403 947,01
LähiTapiola Pääomasijoitus II Ky	3)	Espoo	0,8	189 236 716,13	10 950 872,89
LähiTapiola Pääomasijoitus III Ky	3)	Espoo	2,5	74 314 628,14	3 196 732,79
LähiTapiola Pääomasijoitus IV Ky	3)	Espoo	1,2	210 501 815,28	4 878 641,78
LähiTapiola Pääomasijoitus V Ky	3)	Espoo	1,4	54 696 477,25	-4 321 879,67
LähiTapiola Rahoitusyhtiö I Ky	3)	Espoo	4,3	556 517 019,43	18 154 569,24
LähiTapiola Rahoitusyhtiö II Ky	3)	Espoo	1,6	10 599 937,31	-294 273,25
LähiTapiola Tampereen Tornit Ky	3)	Espoo	2,2	41 683 912,15	-831 331,45
LähiTapiola Tontit GP I Oy	3)	Espoo	1,2	138 855,13	4 428,48
LähiTapiola Tontit I Ky	3)	Espoo	1,2	43 663 936,93	2 563 936,85
LähiTapiola Tontit II Ky	3)	Espoo	3,2	54 021 491,21	2 011 572,47
LähiTapiola Velkasijoitus I Ky	3)	Espoo	0,7	166 660 584,42	11 865 266,73
LähiTapiola Velkasijoitus II Ky	3)	Espoo	1,6	189 261 147,27	7 387 050,11
LähiTapiola Velkasijoitus III Ky	3)	Espoo	1,6	10 599 937,31	-294 273,25
LähiTapiola Yhteiset Kiinteistöt Ky	3)	Espoo	6,5	172 177 672,51	466 579,72
LähiTapiola Yritysrahoitus I Ky	3)	Espoo	4,1	617 121 523,74	34 745 086,02
Tapiola KR IV Ky	3)	Espoo	2,8	759 254,60	-91 183,26
Yhteensä				2 573 692 192,96	88 582 342,06

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö on lisäksi sijoittanut 1 (1) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvaan asunto- tai kiinteistöyhtiöön, joista sen omia tytäryhtiöitä on 1 (1).

1) Tytäryhtiö

2) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportoijalle omistusyhteisyrittä.

3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportoijalle muu sijoitus.

4) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, jota ei yhdistellä.

7.2 Muut sijoitukset

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Muut		52 800,00	232 515,72	251 740,00	
Yhteensä		52 800,00	232 515,72	251 740,00	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
GT Invest Oy	13,28	1 328,00	1 838 716,75	1 838 716,75	Suomi
Muut		1 006,00	168 579,46	168 579,46	
Yhteensä		2 334,00	2 007 296,21	2 007 296,21	

Sijoitusrahastot			
BNP Paribas Global Senior Corporate Loans	2 736 519,03	2 736 519,03	Ranska
LähiTapiola Eurooppa HY ESG A	3 633 970,30	3 633 970,30	Suomi
LähiTapiola Eurooppa Ilmastoindeksi A	4 311 797,82	5 775 949,59	Suomi
LähiTapiola Eurooppa Keskisuuret ESG A	1 793 374,28	2 266 416,28	Suomi
LähiTapiola High Yield A	5 812 477,91	6 305 458,41	Suomi
LähiTapiola Hyvinvointi ESG A	1 160 411,39	1 776 747,89	Suomi
LähiTapiola Kasvu ESG A	1 118 782,75	1 402 082,90	Suomi
LähiTapiola Kehittynyt Aasia ESG A	3 851 173,92	4 704 333,33	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	5 611 933,09	5 611 933,09	Suomi
LähiTapiola Kestävä Vaikuttajakorko A	2 992 174,35	2 992 174,35	Suomi
LähiTapiola Kestävä Ympäristö A	957 426,93	1 438 084,39	Suomi
LähiTapiola Pitkäkorko ESG A	5 102 586,76	5 102 586,76	Suomi
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko ESG A	2 773 127,79	3 254 966,66	Suomi
LähiTapiola Pohjoismaat ESG A	1 059 449,25	1 378 548,93	Suomi
LähiTapiola Reaalikorko ESG A	1 118 818,13	1 118 818,13	Suomi
LähiTapiola Sijoituskiinteistöt A	2 989 079,21	3 225 216,47	Suomi
LähiTapiola USA Ilmastoindeksi A	2 394 024,53	4 217 597,19	Suomi
LähiTapiola USA Keskisuuret ESG A	637 135,99	1 483 713,69	Suomi
LähiTapiola Yhteisö Eurooppa ESG IV B	5 762 245,11	7 500 504,04	Suomi
LähiTapiola Yhteisö Pitkäkorko ESG IV B	5 529 311,41	5 529 311,41	Suomi
LähiTapiola Yhteisö USA ESG IV B	3 144 119,93	5 142 774,69	Suomi
LähiTapiola Yhteisö Yrityskorko ESG IV B	5 586 524,52	5 586 524,52	Suomi
LähiTapiola Yrityskorko ESG A	8 734 194,43	9 402 654,99	Suomi
PIMCO GIS Emerging Markets Bond ESG Fund	3 800 068,01	3 800 068,01	Irlanti
S-Pankki Fenno Osake	1 898 057,97	3 051 941,31	Suomi
S-Pankki Kehittyvät Markkinat ESG Osake	1 484 483,38	1 763 779,52	Suomi
Seligson & Co Kehittyvät Markkinat A	1 399 999,99	1 417 819,97	Suomi
Xtrackers MSCI Emerging Markets UCITS ETF	1 748 769,34	1 770 481,80	Luxemburg
eQ Yhteiskuntakiinteistöt	1 714 285,44	1 714 285,44	Suomi
iShares EUR Govt Bond 15-30yr UCITS ETF	2 188 368,00	2 188 368,00	Irlanti
Muut	791 892,04	1 108 270,33	
Yhteensä	93 836 583,00	108 401 901,42	
Pääomasijoitusrahastot			
LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi Ky	1 531 927,00	1 531 927,00	Suomi
LähiTapiola Keskustakiinteistöt Ky	2 416 594,41	2 416 594,41	Suomi
Muut	615 106,88	615 106,88	
Yhteensä	4 563 628,29	4 563 628,29	

Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä 55 134,00 100 640 023,22 115 224 565,92

8. Muut sijoitukset

8.1 Muut lainasaamiset, erittely vakuuden mukaan

	2023	2022
Muu vakuus	250 000,00	250 000,00
Jäljellä oleva hankintameno	250 000,00	250 000,00
	<u>250 000,00</u>	<u>250 000,00</u>

9. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

2023

	Aineettomat oikeudet ja Ennakkomaksut pitkävaikutteiset menot		Kalusto
Hankintameno 1.1.	9 276 225,86	733 117,86	1 684 957,39
Lisäykset	138 313,00	1 063 672,55	52 169,09
Vähennykset	-105 546,11	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	289 507,00	-289 507,00	0,00
Hankintameno 31.12.	9 598 499,75	1 507 283,41	1 737 126,48
Kertyneet poistot 1.1.	-5 406 947,37	0,00	-1 431 612,08
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	35 779,11	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-1 041 322,04	0,00	-76 378,61
Kertyneet poistot 31.12.	-6 412 490,30	0,00	-1 507 990,69
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>3 186 009,45</u>	<u>1 507 283,41</u>	<u>229 135,79</u>

10. Oman pääoman muutokset ja arvonorotusrahaston erittely

10.1 Oman pääoman muutokset	1.1.2023	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2023
Pohjarahasto	2 687 902,58	0,00	0,00	2 687 902,58
Takuupääoma	16 137 774,80	0,00	0,00	16 137 774,80
Varmuusrahasto	33 770 642,81	2 154 910,88	0,00	35 925 553,69
Käyttörahassto	548 000,00	0,00	-57 000,00	491 000,00
Tilikauden voitto	2 154 910,88	8 328 836,76	-2 154 910,88	8 328 836,76
<i>Oman pääoman muutokset yhteensä</i>	<u>55 299 231,07</u>	<u>10 483 747,64</u>	<u>-2 211 910,88</u>	<u>63 571 067,83</u>

10.2 Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

31.12.2023

Tilikauden voitto	8 328 836,76
+ Muu vapaa pääoma	
Varmuusrahasto	35 925 553,69
Käyttörahassto	491 000,00
<i>Voitonjakokelpoiset varat yhteensä</i>	<u>44 745 390,45</u>

11. Korvausvastuu

2023

2022

Korvausvastuun riittävyys

Muu tapaturma ja sairaus	362 716,86	-238 073,43
Moottoriajoneuvon vastuu	8 619 948,78	7 454 064,86
Maa-ajoneuvot	29 894,41	362 147,08
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	59 409,03	-36 673,26
Palo- ja muu omaisuusvahinko	-858 407,18	316 771,27
Vastuu	276 119,61	353 854,08
Oikeusturva	-288 162,35	-98 528,95
Muut	-154 714,08	-399 259,51
	<u>8 046 805,08</u>	<u>7 714 302,14</u>

12. Muut pakolliset varaukset	2023	2022
Keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkevaraus	2 657,00	93 507,00
	<u>2 657,00</u>	<u>93 507,00</u>
13. Laskennalliset verovelat	2023	2022
Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana	970 550,00	811 100,00
	<u>970 550,00</u>	<u>811 100,00</u>
14. Saamiset ja velat		
14.1 Saamisten erittely	2023	2022
Saamiset saman konsernin yrityksiltä		
Muut saamiset	7 194,54	5 296,03
	<u>7 194,54</u>	<u>5 296,03</u>
14.2 Velkojen erittely	2023	2022
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	468 208,00	500 845,68
Muut velat	265 995,27	186 944,45
	<u>734 203,27</u>	<u>687 790,13</u>
14.3 Siirtovelkojen erittely	2023	2022
Velat henkilöstölle	1 811 353,01	1 788 803,45
Muut siirtovelat	467 546,21	443 555,89
	<u>2 278 899,22</u>	<u>2 232 359,34</u>

15. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

15.2 Taseeseen sisältymättömät vastuusitoumukset ja vastuut	2023	2022
Vuokravastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	442 198,80	411 326,68
Seuraavina vuosina maksettava määrä	53 320,00	286 173,80
	<u>495 518,80</u>	<u>697 500,48</u>
Arvonlisäverovastuut		
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen		
Konserniyritykset	748 424,65	873 128,51
Yhteistoimintayritykset	2 204 566,88	1 603 256,12
	<u>2 952 991,53</u>	<u>2 476 384,63</u>
<i>Positiivinen alv-vastuu = alv-velka</i>		
<i>Negatiivinen alv-vastuu = alv-saaminen</i>		
Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu		
- 10 v. tarkistuskausi		
Muut ryhmän yritykset	66 872 306,53	78 779 260,49
	<u>66 872 306,53</u>	<u>78 779 260,49</u>
Muut vastuusitoumukset		
Sijoitussitoumukset	22 619 009,28	20 588 474,48
	<u>22 619 009,28</u>	<u>20 588 474,48</u>

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, joka määrittelee periaatteet LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön johtaman ryhmittymän yhtiöiden vakavaraisuuden varmistamiseksi. Yhteisvastuusopimuksesta on kerrottu tarkemmin toimintakertomuksen Vakavaraisuus ja riskienhallinta -osiossa.

16. Lähipiirilainat ja -liiketoimet

Yhtiön lähipiirirekisteri on laadittu VYL:n lähipiirimääritelmän mukaisesti.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

Yhtiö ei ole myöntänyt lainoja lähipiirilleen.

Arvonlisäveron ryhmäkisteröintiin liittyvästä vastuusitoumuksesta on kerrottu liitteellä 15.

Tulosanalyysi ja muut liitetiedot, LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa

Tulosanalyysi

	2023	2022	Muutos	€1 000 Muutos %
Vakuutusmaksutuotot	58 777	57 517	1 260	2,2 %
Korvauskulut	-36 827	-35 620	-1 207	3,4 %
Liikekulut	-15 243	-14 638	-605	4,1 %
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	6 707	7 259	-551	-7,6 %
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	7 232	-998	8 230	-824,7 %
Muut tuotot ja kulut	-517	-470	-47	10,0 %
Liikevoitto	13 422	5 791	7 631	131,8 %
Tasoitusmäärän muutos	-2 790	-3 072	282	-9,2 %
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	10 632	2 719	7 913	291,1 %
Tuloverot ja muut välittömät verot	-2 303	-564	-1 739	308,5 %
Kauden voitto	8 329	2 155	6 174	286,5 %
Liikevoitto	13 422	5 791	7 631	131,8 %
Arvostuserojen muutos	3 254	-14 362	17 615	-122,7 %
Kokonaistulos	16 676	-8 571	25 247	-294,6 %

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Sijoitusjakauma käyvin arvoin 1.1. - 31.12.2023

	Perusjakauma				Riskijakauma		
	31.12.2023		31.12.2022		31.12.2023		31.12.2022
	milj. eur	%	milj. eur	%	milj. eur	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	70,6	30,7	73,3	33,0	70,6	30,7	33,0
Lainasaamiset ¹⁾	0,3	0,1	0,3	0,1	0,3	0,1	0,1
Joukkovelkakirjalainat	59,2	25,7	65,3	29,4	59,2	25,7	29,4
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	11,1	4,8	7,8	3,5	11,1	4,8	3,5
Osakesijoitukset yhteensä	116,8	50,7	105,8	47,6	116,8	50,7	47,6
Noteeratut osakkeet ³⁾	46,1	20,0	36,3	16,3	46,1	20,0	16,3
Pääomasijoitukset ⁴⁾	63,5	27,6	62,4	28,1	63,5	27,6	28,1
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	7,3	3,2	7,1	3,2	7,3	3,2	3,2
Kiinteistösijoitukset yhteensä	42,8	18,6	43,2	19,4	42,8	18,6	19,4
Suorat kiinteistösijoitukset	13,8	6,0	14,1	6,4	13,8	6,0	6,4
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	29,0	12,6	29,0	13,1	29,0	12,6	13,1
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoitukset yhteensä	230,2	100,0	222,3	100,0	230,2	100,0	100,0
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾							
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	230,2	100,0	222,3	100,0	230,2	100,0	100,0

Jvk-salkun modifioitu duraatio

4,7

- 1) Sisältää kertyneet korot
- 2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat
- 3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle
- 4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset
- 5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt
- 6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta
- 7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin
- 8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaa kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti). Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia, tulee tästä antaa tieto.
- 9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/- Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.
- 10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana 'Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä'-rivin loppusummaa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle 1.1. - 31.12.2023

	Netto- tuottojen markkina- arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle					
			2023		2022	2021	2020	2019
			milj. eur	milj. eur	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	5,4	71,5	7,5	-12,4	0,2	2,3	6,0	
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Joukkovelkakirjalainat	5,1	60,1	8,5	-13,5	0,2	2,5	6,4	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,3	11,1	2,4	-0,9	0,1	0,0	1,3	
Osakesijoitukset yhteensä	7,0	109,1	6,4	-4,0	13,8	2,6	11,7	
Noteeratut osakkeet ³⁾	4,5	40,4	11,2	-14,9	25,0	3,3	24,4	
Pääomasijoitukset ⁴⁾	2,7	61,5	4,3	3,2	5,7	2,2	36,0	
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	-0,2	7,2	-2,5	13,7	4,0	1,8	3,6	
Kiinteistösijoitukset yhteensä	-1,7	43,5	-3,8	0,3	0,0	-1,0	1,5	
Suorat kiinteistösijoitukset	-0,3	14,1	-2,2	-6,9	-8,1	0,9	1,4	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	-1,4	29,4	-4,6	4,2	4,8	-2,0	1,6	
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,4	
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,4	
Sijoitukset yhteensä	10,7	224,1	4,7	-6,3	6,0	0,0	7,5	
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	10,5	224,1	4,7	-6,4	6,0	1,7	7,5	

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta.

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

9 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa) tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien mukaisesti. Lisäksi noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitiilinpäätöksestä annettua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

9.1 Laatimisperiaatteen

9.1.1 Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä ICT-järjestelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

9.1.2 Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvokorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvokorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehdyt arvokorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvokorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvokorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulovaikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintamenoon saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintamenoon saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintamenoon saakka.

9.1.3 Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarvointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan pääosin vertailukauppoihin perustuvalla kauppavormen menetelmällä. Toimitilakohteiden pääasiallisena arviointimenetelmänä käytetään tuottoarvoon perustuvaa kassavirtamenetelmää. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratulojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärityksen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoimana.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, jolle on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

9.1.4 Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahämääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alempaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

9.1.5 Poistot ja poistoero

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaiканаan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

- Huoneistojen peruskorjaukset 3-10 v
- ICT-järjestelmien suunnittelukustannukset 5-10 v

Kiinteistöt

- Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset 40-50 v
- Tavaratalo-, myymälä- ja rakennukset 30-40 v
- Teollisuus-, varasto ym. rakennukset 20-30 v
- Rakennusten ainesosat, menojäännöspoisto 25 %

Kalusto

- Konttorikoneet, -kalusto yms., menojäännöspoisto 25 %

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen. Tuloutettujen arvonorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään "Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

9.1.6 Muut erät

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuovelka merkitään taseeseen nimellis-arvoon.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen välisiin jaksotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat ja -saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvostuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.

Verotusperusteiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina veloitteista vastaisuudessa aiheutuvat eläkemenot ja mahdolliset työttömyyseläkemenot, jotka kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen. Muina varauksina tuotoista on vähennetty keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraukset.

9.1.7 Selostus eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella.

Mahdollinen lisäeläketurva, jossa etuina ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kuolemantapauskorvaus omaisille, on järjestetty vakuutuksella. Lisäeläke kartuttaa eläkettä vuosittain pääsääntöisesti 0,2 prosenttia TyEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta.

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaan toimitusjohtajan eläkeikä on 63 vuotta. Muiden johtajien eläkeikä/eroamisikä on kulloinkin voimassa olevan työeläkelainsäädännön mukainen tai sitä alempi, mikäli toimisuhte on sovittu päättyväksi ennen lain mukaista eläkeikää.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

9.1.8 Vakuutustekninen vastuovelka

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilivuonna ja aikaisempina vuosina kertyneestä vakuutusmaksutulosta sen osan, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan. Samanlainen jaksotus tehdään myös tulevan jälleenvakuutuksen palkkioihin. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan pro rata parte temporis -periaatteen mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuusta ei ole vähennetty vakuutusten aktivoituja hankintamenoja eikä vakuutusmaksuvastuuseen sisälly siirtovastuun täydennyseriä.

Korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutus tapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyy tasoitusmäärä. Tasoitusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri, jolla pyritään varmistamaan vastuvelan riittävyys myös silloin, kun vastuvelkaan oleellisesti vaikuttavat tekijät heilahtelevat epäsuotuisasti.

Finanssivalvonta vahvistaa tasoitusmäärälle laskentasäännöt yhtiökohtaisesti.

Eläkemuotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa, mukaan lukien tuntemattomat vahingot sovelletaan 1,2 (vuoden 2022 tilinpäätöksessä 0,7) prosentin laskuperustekorkoa.

Eläkemuotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa käytetään vahinkovakuutuksen referenssikuolevuusmallia K2021, joka on laadittu Tapaturmavakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyönä.

9.2 Laatumisperiaatteissa tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttavat tilikauden ja edellisen tilikauden tuloksen vertailukelpoisuuteen

Vastuuvelan laskennan muutokset

Laskuperustekorkoa nostettiin vuonna 2023 0,7 prosentista 1,2 prosenttiin ja sen vaikutus näkyi yhtiössä kertaluonteisena korvausvastuun pienentymisenä. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä laskuperustekorona muutos pienensi yhtiön korvausvastuun määrää yhteensä 5,8 miljoonalla eurolla. Laskuperustekorona nostamisen taustalla on vastuuvelan katteen turvaavasti arvioitu pidemmän aikavälin sijoitustuotto sekä hyvin reitattujen pitkien valtiolainojen markkina-tuotto.

Vapaaehtoisten lajien korvausvastuun kollektiivilaskennan kertoimet päivitetiin ja liikennevakuutuksen kollektiivilaskennan laskentaryhmiä muutettiin vuonna 2023, mikä kasvatti yhtiön korvausvastuuta kertaluonteisesti 1,0 miljoonaa euroa. Lisäksi Liikennevakuutuskeskuksen laskuperusteisiin tehtiin muutoksia, joiden kertaluonteinen vaikutus oli 0,2 miljoonaa euroa yhtiön korvausvastuuta kasvattava. Vuonna 2023 tehdyt korvausvastuun laskentaperiaatemuutokset kasvattivat kokonaisuutena yhtiön tasoitusmäärää 2,8 miljoonaa euroa kertaluonteisesti.

Laskuperustekorkoa nostettiin myös vuonna 2022 0,5 prosentista 0,7 prosenttiin ja sen vaikutus näkyi kertaluonteisena korvausvastuun pienentymisenä. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä laskuperustekorona muutos pienensi yhtiön korvausvastuun määrää yhteensä 2,7 miljoonalla eurolla. Lisäksi Liikennevakuutuskeskuksen laskuperusteisiin tehtiin vuonna 2022 muutos, joka kasvatti vähäisesti yhtiön korvausvastuuta kertaluonteisesti. [Tunnuslukujen laskentakaavat ja laskentaperiaatteet](#)

9.2.1 Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vahinkovakuutuksen liikevaihto

= Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+ Muut tuotot

Tulosanalyysi

Vahinkovakuutustoiminta

Vakuutusmaksutuotot

Korvauskulut

Liikekulut

Muut vakuustekniset tuotot ja kulut

Vakuustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta

Vahinkovakuutusten sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset, niiden oikaisut ja arvon muutokset

Muut tuotot ja kulut

Liikevoitto tai - tappio

Tasoitusmäärän muutos

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tilinpäätössiirrot

Tuloverot ja muut välittömät verot

Tilikauden voitto tai tappio

Kokonaistulos

= Liikevoitto tai -tappio

+ Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos

Hallituksen toimintakertomuksessa liikevoitosta (-tappiosta) käytetään termiä **liiketulos** ja tilikauden voitosta (tappiosta) termiä **tilikauden tulos**.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

= Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa

+ Arvonmuutokset kirjanpidossa

+ Arvostuserojen muutos

Sijoitusjakauma käyvin arvo

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoitukset eivät ole mukana sijoitusjakauksissa. Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyhtiöihin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistöisijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Raportin kohtaan Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset otetaan mukaan tase-erä Rahat ja pankkisaamiset, kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten vakuudet.

Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvo)

$$\begin{aligned} & \text{Liikevoitto tai -tappio} \\ & + \text{Korkokulut ja muut rahoituskulut} \\ & + \text{Perustekorkokulu} \\ & + \text{Arvonkorotusrahastoon/käyvän arvon} \\ & \quad \text{rahastoon kirjattu arvonkorotus/peruutus} \\ & + \text{Sijoitusten arvostuserojen muutos} \\ = & \frac{\quad}{\text{Taseen loppusumma} + \text{Sijoitusten arvostuserot}} \times 100 \end{aligned}$$

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisien arvojen keskiarvona.

Perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja/tai mahdolliset muut korvausvastuuerät. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa

olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

9.2.2 Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo

= Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Vahinkosuhte

Vahinkosuhte prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman perustekorkokulua)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Liikekulusuhde

$$= \frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Yhdistetty kulusuhde

Yhdistetty kulusuhde prosentteina

= Vahinkosuhte + Liikekulusuhde

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua)

= Vahinkosuhte (ilman perustekorkokulua) + Liikekulusuhde

Riskisuhde (hallituksen toimintakertomus)

Riskisuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Riskisuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina

$$\begin{aligned} & \text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja,} \\ & \text{ilman perustekorkokulua)} \\ = & \frac{\quad}{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100 \end{aligned}$$

Toimintakulusuhde prosentteina (hallituksen toimintakertomus)

$$= \frac{\text{Liikekulut + Korvaustoiminnan hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

10 Riskienhallinnan liitetiedot

10.1 Yleistä riskienhallinnan järjestämisestä

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, jotka johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai LähiTapiolan omasta strategisesta tahtotilasta. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti ryhmässä huolehditaan ja tiedotetaan luotettavasti riskeistä sekä niiden hallinnasta asiakkaille ja muille sidosryhmille.

LähiTapiolan riskienhallintaa ohjaa LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden hallitusten hyväksymä riskienhallintapolitiikka, jossa on kuvattu yleiset periaatteet, joita sovelletaan pysyväisohjeina riskienhallinnan järjestämisessä. Poliitikassa määritellään riskienhallinnan käsitteet, pääalueet, prosessit sekä toteuttamisen ja valvonnan vastuut. Riskienhallintapolitiikka päivitetään vuosittain tai aina kun liiketoiminnan olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Riskienhallinnan pääalueet ja riskiluokat ovat:

Taloudelliset riskit

- Vakavaraisuuden hallinnan riski
- Markkinariskit
- Luottoriskit
- Likviditeettiriskit
- Keskittymäriskit
- Vakuutusriskit

Operatiiviset riskit

- Toiminnan suunnittelun riskit
- Prosessiriskit
- Järjestelmäriskit
- Henkilöstöriskit
- Juridiset riskit
- Tapahtuma- ja vahinkoriskit

Toimintaympäristön ja strategian riskit

- Yleisen toimintaympäristön riskit
- Markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksien riskit

- Kilpailun ja kilpailijoiden aiheuttamat riskit
- Strategisten valintojen riskit
- Ryhmätason erityisriskit

Kestävyysriskien kartoitus on kytketty osaksi säännöllisesti toteuttavia liiketoiminnan riskikartoituksia. Kestävyysriskeille on tyypillistä, että ne eivät muodosta omaa erillistä riskiluokkaa vaan realisoituvat olemassa olevien riskiluokkien kautta. Kestävyysriskillä tarkoitetaan ympäristöön, yhteiskuntaan tai hallintotapaan liittyvää tapahtumaa tai olosuhdetta, jonka toteutumisella saattaisi olla sijoituksen arvoon, vastuun arvoon, yhtiön ansaintaan tai maineeseen liittyvä kielteinen vaikutus.

10.2 Riskienhallinnan organisointi ja vastuut

Hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintaa käsittelevät suunnitelmat, varmistaa niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa sekä valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Riskienhallinnan vastuutus ja eri osapuolten tehtävät voidaan kuvata kolmen puolustuslinjan avulla. Jokaisella puolustuslinjalla ja jokaisella toimijalla on oma roolinsa osana riskienhallintajärjestelmän kokonaisuutta.

Ensimmäisen puolustuslinjan toimijoina toimitusjohtajat ja yhtiöiden muu johto vastaavat riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Yhtiöiden johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty näiden tehtävät riskienhallinnassa ja -valvonnassa. Liiketoimintayksiköt vastaavat oman toimintansa riskien kartoittamisesta sekä niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta. Jokainen työntekijä on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista.

Toisen puolustuslinjan muodostavat tuki- ja kontrollitoiminnot. Riskienhallinnan valvonnasta vastaa aina muu kuin operatiivisesta toiminnasta vastaava taho. Aktuaari-, riskienhallinta- ja compliance-toiminnot avustavat hallitusta ja johtoa riskienhallinnan valvonnassa. Kolmannen puolustuslinjan toimijana sisäinen tarkastus tukee esimiehiä valvontavelvollisuuden toteuttamisessa arvioimalla liiketoimintojen sisäisen valvonnan tilaa sekä tuottamalla johdolle ja

toimintojen vastuuhenkilöille informaatiota ja toimenpide-ehdotuksia valvonnan tehostamiseksi. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksella on LähiTapiola-ryhmän ylimmän emoyrityksen hallituksena vastuu ryhmän riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan järjestämisestä ja valvonnasta. Ryhmän riskienhallintakomitealla on keskeinen rooli ryhmän riskienhallinnan toimintaperiaatteiden valmistelussa sekä ryhmän riskien seurannassa ja valvonnassa. Ryhmän taseenhallintakomitea on taseriskien hallinnan, seurannan ja kehittämisen päätöksenteon elin, ja se raportoi suoraan hallitukselle. Komitea vastaa siitä, että taseriskien hallinta on järjestetty asianmukaisesti ja pääomat ovat tehokkaassa käytössä. Hallitus nimittää sijoitustoiminnan johtoryhmän, joka vastaa sijoitustoiminnan käytännön organisoinnista ja operatiivisesta markkinariskien valvonnasta.

Riskienhallintatoiminnon tehtävänä on avustaa yhtiöiden hallituksia ja muita toimintoja tehokkaan riskienhallinnan varmistamiseksi. Toiminto seuraa riskienhallintajärjestelmän toimivuutta ja yhtiöiden riskiprofiilia kokonaisuutena sekä raportoi riskeille altistumisesta. Lisäksi toiminto neuvoo hallitusta riskienhallintaa koskevissa asioissa.

10.3 Riskien raportointi

Osana riskienhallintaprosessia yhtiön sisäisen riskienhallinnan raportoinnin tavoitteena on tarjota hallitukselle ja ylimmälle johdolle kattava näkymä ryhmän riskiasemasta ja varmistaa, että toteutetut riskienhallintatoimenpiteet ovat linjassa organisaation strategisten tavoitteiden kanssa. Informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla sekä ajantasaisella dokumentaatiolla, joka sisältää tiedot käytettävistä laskentamenetelmistä sekä järjestelmistä. Tehokkaan riskienhallinnan takaamiseksi liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot ovat organisatorisesti eriytetty toisistaan.

10.4 Vakuutustoiminnan riskienhallinta ja prosessit

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutus- tuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, inflaatioon, korkotason vaihteluun, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin ja jälleenvakuutussuojiiin.

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan sitä, että vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan vakuutus sopimuksista aiheutuvia korvaussuorituksia ja toimintakuluja. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytettyjen tariffimallien riskimaksujen

riittävyteen, kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja merkintäpolitiikassa.

Vakuutusten merkintäpolitiikka määrittelee sallitut vakuutusriskit. Hallitus hyväksyy vakuutusliiketoiminnan kannattavuustavoitteet ja hinnoittelustrategia ohjaa riskivastaavaa sekä oikeudenmukaista hinnoittelua. Vakuutusten merkintäpolitiikan ja hinnoittelustrategian avulla määriteltyjen tavoitteiden toteutumisesta vastaavat liiketoimintayksiköt. Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä, jotta tarvittavat muutokset maksutasossa saadaan yhä nopeammin korjattua. Erityisen riskialttiita vakuutusriskejä merkitään joko rajoitetusti tai ne jätetään kokonaan merkitsemättä.

Asiakasriskejä hallitaan asiakasvalintaohjeilla, niiden noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterin käytöllä sekä esimerkiksi vakuutustutkijoiden toiminnalla. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luottotappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla. Suurien riskikeskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisellä keskittymien tarkastelulla riskiasiantuntijoiden toimesta. Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivastaavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat liiketoimintayksiköiden ylläpitämät merkintä- ja hinnoitteluvaltuudet. Asiakkaiden luotto- ja taustatiedot tarkistetaan ennen asiakasvalintaa.

Ryhmän tutkimusryhmä tutkii, torjuu ja ennaltaehkäisee vakuutustoimintaan kohdistuvaa vakuutusrikollisuutta. Epäselvien vahinkojen selvittely on tärkeä osa tutkimusryhmän toimintaa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viiranomaisille.

Vastuuvelan riittävyysriskillä tarkoitetaan sitä, että vastuuvelkaan varattu määrä ei riitä varausvuoden jälkeen maksettavaksi tulevien korvausten suorittamiseen. Riskin alariskejä ovat mm. inflaatoriski, korkoriski ja pitkäikäisyysriski.

Inflaatoriskiä sisältyy esimerkiksi henkilövahinkojen sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyviin kassavirraltaan pitkäkestoisiin korvauksiin. Riski toteutuu, mikäli maksettavien korvausten taso nousee inflaation takia korkeammaksi, kuin hinnoittelussa ja korvausvastuun laskennassa on oletettu, jolloin vakuutusmaksut ja korvausvastuu osoittautuvat riittämättömiksi.

Korkoriski ja pitkäikäisyysriski koskevat lähinnä liikennevakuutuksen pitkäkestoisia eläkeuotoisia korvausvastuita. Vastuita laskettaessa kassavirrat diskontataan perustekorolla. Korkoriski toteutuu, mikäli tulevaisuudessa ei

saada vähintään perustekorona mukaista tuottoa vastuita kattavalle omaisuudelle. Pitkäikäisyysriskillä tarkoitetaan korvausvastuun määrittämiseen liittyvän tulevan kuolevuuskehityksen arvioinnin epävarmuutta. Pitkäikäisyysriski realisoituu silloin, jos kuolevuus osoittautuu tulevina vuosina oletettua alhaisemmaksi, jolloin eläkkeitä joudutaan maksamaan odotettua pitempään.

Kirjanpidon vastuuvelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuuvelan määräytymisperiaatteet. Korvausvastuun diskonttauksessa käytettävä laskuperustekorko (1,2 %) määrätään siten, että se ei ylitä vastuuta kattavan omaisuuden turvaavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen arvioituna selviytymisaikana. Laskuperusteet ovat korkotason ja kuolevuuden osalta sekä muilta määräytymisperiaateiltaan turvaavat. Vastuuvelan riittävyyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa perusteisiin tehdään tarkistuksia. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostaminen eroaa kirjanpidon arvostamisesta. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostamisessa pyritään markkinaehtoisuuteen mm. diskonttaamalla vastuuvetka riskittömällä korkokäyrällä.

Kirjanpidon vakuutusmaksuvastuu määrätään ns. siirtovastuuna pro rata -säännön mukaisesti. Eläkeuotoinen korvausvastuu arvioidaan Tapaturmavakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyössä kehittämällä 2021 kuolevuusmallilla, jossa eläkkeensaajan kuolevuuteen vaikuttaa ikä, sukupuoli, syntymävuosi ja vakuutuslaji. Suuret, tietyn eurorajan ylittävät vahingot varataan vahinkokohtaisesti osaksi korvausvastuuta. Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (kollektiivivaraus) määrätään tilastollisesti noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä. Turvaavuutta lisätään varaamalla varmuuslisä osaksi kollektiivivarausta. Vahinkojen tulevia käsitteilykuluja varten tehtävä hoitokuluvaraus määrätään suhteellisen osuutena varsinaisen korvausvastuun määrästä.

Jälleenvakuutuslajiin liittyvät riskit koskevat jälleenvakuutuslajin luotettavuutta, suojien hankkimisessa noudatettavia hajautusperiaatteita ja suurten yksittäisten riskikohteiden merkinnässä noudatettavia periaatteita, erityisesti koskien jälleenvakuutuslajin varmistamista ennen ensivakuutuslajin merkittävyyttä. Lisäksi EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla vahingollisia ja riskiä hallitaankin jälleenvakuutuslajin rakenteeseen sisältyvällä EML-murtumasuojalla.

Jälleenvakuutuslajiin liittyvää riskiä hallitaan hallituksen vahvistamien jälleenvakuutuslajin ja jälleenvakuutuslajien hankintaohjeen avulla. Jäl-

leenvakuutuslajin ja -ohjelmia suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutuslajin rakenne, vakuutuslajien erilaiset volyymit, riskien mahdollinen kumulatio sekä vakavaraisuuslajin. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan vakuutuslajikohtaiset omapidätysrajat, jotka määrittelevät suurimmat omalla vastuulla pidettävät määrät yksittäisissä riskeissä.

Jälleenvakuutuslajiksi hyväksytään vain luottoluokituksestaan riittävän vakavaraisia yhtiöitä. Suurin osa jälleenvakuutuslajista on sijoitettu yhtiöihin, joiden luottoluokitus on Standard & Poor'sin mukaan vähintään (A). Jälleenvakuutuslajin hankitaan hajautetusti riittävän useilta jälleenvakuutuslajin antajilta hallituksen asettamien limiittien perusteella. Jälleenvakuutuslajin saatavuuteen ja suojien aukottomuuteen liittyviin riskeihin varaudutaan tiiviillä ensi- ja jälleenvakuutuslajin yhteistyöllä tekemällä ensivakuutuslajin sopimuksiin ja -tarjouksiin tarvittavat muutokset ajoissa.

10.5 Sijoitustoiminnan riskienhallinta ja prosessit

Sijoitustoiminnan riskit koostuvat markkina-, vastapuoli- ja likviditeettiriskeistä.

Markkinariskeillä tarkoitetaan varojen ja vastuiden arvojen muutoksia, jotka johtuvat taloudellisten muuttujien kuten korkojen, valuuttakurssien, osakkeiden hintojen tai kiinteistöjen hintojen, muutoksista. Keskittymäriskeistä luetaan tässä markkinariskeiksi samoin kuin Solvenssi II -kehikossa. Keskittymäriskejä syntyy varojen liiallisesta keskittymisestä esimerkiksi yksittäisiin vastapuoliin, maantieteellisesti tai toimialoittain. Luotto- ja vastapuoliriskeillä tarkoitetaan riskiä, että lainan, transaktion, johdannaissopimuksen tms. vastapuoli ei kykene selviytymään sopimuksen mukaisista velvoitteistaan. Likviditeettiriskeillä tarkoitetaan rahoituslikviditeetti- tai markkina-likviditeettiriskeistä. Edellinen johtuu rahoitustarpeiden ja -lähteiden eriaikaisuudesta. Jälkimmäisellä tarkoitetaan riskiä, jossa sijoitusomaisuutta ei kyetä muuttamaan käteiseksi riittävän nopeasti.

Yhtiön hallitus käsittelee vähintään vuosittain tai tarvittaessa yhtiön sijoitussuunnitelman, jossa se määrittelee sijoitustoiminnan tavoitteet, markkinariskienoton tavoitetasot ja riskienoton rajat huomioiden yhtiön vakavaraisuuden, strategiset tavoitteet, vakuutusvastuiden sijoitustoiminnalle aiheuttamat vaatimukset sekä taloudellisen toimintaympäristön. Sijoituslajien otto konkretisoituu sijoitusten strategisessa allokaatiossa, joka sisältää sijoitusomaisuuden omaisuuslajikohtaiset neutraalipainot ja sallitut vaihteluvälit. Suunnitelmassa kuvataan lisäksi muut sijoittamista ja sijoituslajienottoa

koskevat rajoitteet, riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan ohjaus- ja raportointiprosessit sekä toimenpiteet, joilla varmistetaan riskienoton ja vakavaraisuuden säilyminen tavoitteiden mukaisissa rajoissa.

Ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden (pl. Suomen Vahinkovakuutus Oy) välisessä yhteisvastuusopimuksessa kuvattu vakavaraisuusliikennevalokehikko on yhtiöiden vakavaraisuuden ja sijoitustoiminnan riskienoton ohjauksen keskeinen työkalu. Kehikko perustuu viranomaismallin mukaiseen vakavaraisuuteen, joka luokitellaan liikennevalovyöhykkeisiin, joille on määritelty johdon toimenpiteet. Vihreällä vyöhykkeellä vakavaraisuus on tavoitellulla tasolla ja varainhoitajat toimivat normaaliin tapaan mandaattinsa mukaisesti. Vaaleanvihreällä vyöhykkeellä vakavaraisuuden ja markkinariskien seuranta tulee tiivistää. Keltaisella vyöhykkeellä markkinariskejä ei ole hyväksyttävää aktiivisesti kasvattaa. Punaisella ja mustalla vyöhykkeellä edellytetään aktiivisia toimenpiteitä markkinariskien vähentämiseksi ja vakavaraisuuden vahvistamiseksi.

Ryhmän taseenhallintatoiminto valmistele yhtiöille sijoitusten strategista allokaatiota koskevat esitykset. Taseenhallintatoiminto arvioi yhtiön valitsemien strategisen allokaation sopivuutta hyödyntäen esimerkiksi erilaisia stressitestejä ja antaa yhtiöille tätä koskevan lausunnon. Ryhmän taseenhallintakomitea seuraa yhtiöiden markkina- ja taseriskejä ja antaa tarvittaessa yhtiöille näitä koskevia suosituksia. Koska strateginen allokaatio edustaa pitkän aikavälin tavoitteita, sitä muutetaan vain painavista syistä, jotka voivat liittyä esimerkiksi muutoksiin taloudellisessa toimintaympäristössä, yhtiön vakavaraisuudessa, vakuutuskannassa, sijoitusten pitkän aikavälin tuotto- ja riskiodotuksissa, yhtiön asiakashyötystrategiassa tai vakavaraisuusstrategiassa tms.

Yhtiön vastuullinen matemaatikko tekee yhtiön hallitukselle vähintään vuosittain tai tarvittaessa sääntelyn mukaisen selvityksen vastuuvelan, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden riskienhallinnalle ja sijoitustoiminnalle asettamista vaatimuksista.

Ryhmän riskienhallintatoiminto vastaa markkina-, luotto- ja vastapuoli- sekä likviditeettiriskien tunnistamisesta, mittaamisesta, valvonnasta ja raportoinnista. Riskejä mitataan ja seurataan Solvenssi II -vakavaraisuuskehikon viranomaismallin mukaisesti sekä yleisesti käytössä olevilla menetelmillä ml. stressitestaus. Riskejä hallitaan sijoitussuunnitelmassa asetetuilla sijoittamista ja riskienottoa koskevilla rajoitteilla, joilla varmistetaan myös varojen riittävä hajautus strategisen allokaation omaisuusluokkien sisällä. Tarvittaessa riskejä vähennetään allokaatiomuutoksilla.

Korkojen muutos vaikuttaa korkoherkkien sijoitusten, korkojohdannaisten ja vastuiden arvoihin. Tätä taseen korkoriskiä hallitaan huomioimalla vastuiden rakenteellinen korkoriski sijoitusten strategista allokaatiota muodostettaessa.

Luottoriskiä hallitaan määrämuotoisella, kattavalla ja huolellisella analyysillä luotonmyöntöprosessissa, luottoehtoihin sisällytettävillä vakuuksilla ja kovenanteilla, kohteiden jatkuvalla seurannalla sekä luottokannan riittävällä hajauttamisella.

Pankkivastapuolten käyttöä seurataan ja rajoitetaan ryhmätasolla huomioiden mm. vastapuolten koko ja luottoluokitus ja siten että altistukset ovat riittävästi hajautettu. Jälleenvakuutuksesta syntyvää vastapuoliriskiä hallitaan jälleenvakuutusohjelman mukaisesti.

Riittävän maksuvalmiuden varmistaminen epäsuotuisassakin tilanteessa niin lyhyellä- kuin pitkällä aikavälillä on yksi keskeinen sijoitusten strategisen allokaation muodostamisessa huomioitava tekijä. Säännöllinen likviditeetin seuranta kattaa sekä vakuutusliiketoiminnan että sijoitustoiminnan ja huomioiden sekä rahoitus- ja markkina-likviditeettinäkökulmat.

Pitkän aikavälin markkinaskenaarioiden vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen tarkastellaan vuosittain laadittavassa riski- ja vakavaraisuusarviossa (ORSA) sekä vuosineljänneksittäin toteutettavassa sisäisessä vakavaraisuusraportoinnissa.

10.6 Operatiivisten riskien hallinta

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset/oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan suunnittelun riskeillä tarkoitetaan vuosisuunnittelun valintoihin, tavoiteasetantaan ja liiketoiminnan muutostilanteisiin sisältyviä riskejä. Operatiivisten riskien hallinnan lähtökohtana on pyrkiä ehkäisemään riskien toteutumista ja minimoimaan riskeistä aiheutuvia vahinkoja.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeisimmät osa-alueet ovat riskien kattava tunnistaminen, arviointi ja raportointi eri organisaatioissa ja eri riskialueilla sekä toiminnan laadun ja oikeellisuuden varmistaminen valvonta- ja kontrollitoimenpiteillä.

Operatiiviset riskit kartoitetaan määrämuotoisella riskien kartoitusmenetelmällä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoituksissa tunnistetut riskienhallintatoimenpiteet kytetään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosisuunnitelmia. Lisäksi jokaisesta hankkeesta, projektista ja merkittävästä liiketoiminnan muutostilanteesta laaditaan aina erillinen riskikartoitus.

Prosesseihin sisältyvien valvonta- eli kontrollitoimenpiteiden avulla varmistetaan toiminnan oikeellisuudesta ja laadusta. Osana operatiivisten riskien hallintaa kirjataan toteutuneet riskit ja läheltä piti -tapahtumat sekä tarvittavat jatkotoimenpiteet ryhmän riskitapahtumarekisteriin. Toiminnan häiriöiden ja virheiden sekä operatiivisten riskien aiheuttaminen tappioiden raportointi viranomaisille toteutetaan asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Toiminnan jatkuvuuden hallinta varmistetaan jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien säännöllisellä päivittämisellä ja testauksella. Ryhmän yhtiöt ovat vastuussa toimintansa asianmukaisesta järjestämisestä, niihin kuuluvista velvoitteista ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta myös kaikkien ulkoistettujen toimintojensa osalta.

Operatiivisten riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.:

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutusturva)

10.7 Toimintaympäristön ja strategian riskien hallinta

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm. yleisen toimintaympäristön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksen, kilpailun ja kilpailijoiden, omien strategisten valintojen ja yhtiöryhmänä toimimisen ja ryhmäsijoitusten riskit.

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit kartoitetaan ja niiden merkittävyys arvioidaan vuosittain vuosisuunnitteluprosessin yhteydessä. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi. Tunnistettujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi vastuulli-

set tahot suunnittelevat ja toteuttavat riskienhallintatoimenpiteitä, jotka toteutetaan osana vuosisuunnitelmia. Oleellinen osa strategisten riskien hallintaa on strategisten kehityshankkeiden yhteydessä toteutettava riskienhallintatyöskentely. Riskitilannetta käsitellään säännöllisesti hankkeiden ohjausryhmissä. Strategian toteuttamisen riskejä hallitaan strategiamittaristojen määrittelyllä ja säännöllisellä seurannalla.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Seinäjoella 22. päivänä helmikuuta 2024

Yrjö Ojaniemi
hallituksen puheenjohtaja

Ossi Tuomela

Maija Ala-Nikkola

Jukka Joensuu

Liisa Lähdesmäki

Hannu Mäkelä

Jouni Mäenpää

Johanna Ratia

Raimo Sarajärvi

Juha Antikainen
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Seinäjoella 18. päivänä maaliskuuta 2024

KPMG Oy Ab

Timo Nummi

KHT

Allekirjoitustosite

SignSpace-palvelussa tehty allekirjoitus

Päiväys: 2024-02-22 18:06:02 (EET)

Tarkistuskoodi: ZINCLRQ93GI6H021AV8JAW11WRTSM806ON1LCL
ZXQTL832TN2SW7KEIXSR2QIMT528VSKWL9KQ9IONUE70NUHAM3
7V2261K2P0XLL0U7CNN0K3E34DXUUO137PU29D3C

757 Toimintakertomus ja tilinpäätös 2023.pdf (43 sivua)

5391bfee796ba46a598a11c564eb9c797dcf1aa32099b2b69114e4557b062e0c

on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelussa.

Rekisteröity koko nimi: Jouni Mäenpää

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus

Tunnistamistapa: Pankkitunnistus

Identiteetin tarjoajan maa: FI

Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy

Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Jouni Mäenpää

Allekirjoitettu 2024-02-22 07:43:08 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Ossi Tuomela

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus

Tunnistamistapa: Pankkitunnistus

Identiteetin tarjoajan maa: FI

Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy

Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Ossi Tuomela

Allekirjoitettu 2024-02-22 08:58:30 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Jukka Tapani Joensuu

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus

Tunnistamistapa: Pankkitunnistus

Identiteetin tarjoajan maa: FI

Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy

Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Jukka Tapani Joensuu

Allekirjoitettu 2024-02-22 09:12:29 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Raimo Otto Sarajärvi

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus

Tunnistamistapa: Pankkitunnistus

Identiteetin tarjoajan maa: FI

Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy

Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Raimo Otto Sarajärvi

Allekirjoitettu 2024-02-22 09:45:01 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Hannu Mikael Mäkelä

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus
Identiteetin tarjoajan maa: FI
Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy
Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Hannu Mikael Mäkelä

Allekirjoitettu 2024-02-22 17:50:12 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Juha Kalevi Antikainen

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus
Identiteetin tarjoajan maa: FI
Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy
Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Juha Kalevi Antikainen

Allekirjoitettu 2024-02-22 18:01:33 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Marja Liisa Lähdesmäki

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus
Identiteetin tarjoajan maa: FI
Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy
Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Marja Liisa Lähdesmäki

Allekirjoitettu 2024-02-22 18:01:47 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Maija Mielikki Ala-Nikkola

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus
Identiteetin tarjoajan maa: FI
Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy
Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Maija Mielikki Ala-Nikkola

Allekirjoitettu 2024-02-22 18:02:04 (EET)

Rekisteröity koko nimi: Yrjö Ojaniemi

Allekirjoituksen tyyppi: Kehittynyt sähköinen allekirjoitus
Tunnistamistapa: Pankkitunnistus
Identiteetin tarjoajan maa: FI
Varmenteen haltija: Vastuu Group Oy
Varmenteen liikkeellelaskija: Digi- ja väestötietovirasto

Yrjö Ojaniemi

Allekirjoitettu 2024-02-22 18:02:58 (EET)

Rekisteröity koko nimi: **Johanna Ratia**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**
Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**
Identiteetin tarjoajan maa: **FI**
Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**
Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

Johanna Ratia

Allekirjoitettu 2024-02-22 18:06:02 (EET)

SignSpace allekirjoituspalvelu

SignSpace® on sähköisen allekirjoittamisen palvelu, jonka tarjoaa SignSpace, Vastuu Group Oy, Business ID 2327327-1, Tarvonsalmenkatu 17 B, 02600 Espoo, Finland.

Tähän dokumenttiin liitetty allekirjoitus on eIDAS asetuksen (N°910/2014) mukainen sähköinen allekirjoitus.

Dokumentin allekirjoittaja(t) on tunnistettu palvelussa seuraavasti:

Pankkitunnistus – Allekirjoittaja identiteetti on varmistettu käyttäen vahvan tunnistautumisen menetelmää. Allekirjoittaja on tunnistautunut allekirjoitustapahtuman yhteydessä Signicat Connect-tunnistuspalveluun pohjoismaisilla pankkitunnuksilla.

Allekirjoituksen autenttisuuden tarkistaminen

SignSpace-palvelu tarjoaa käyttöliittymän sähköisten allekirjoitusten tarkastamiseen. Palvelu on sekä palvelun käyttäjien, että ulkoisten tahojen käytössä. Palvelun avulla vastaanottaja voi varmistua, että hänelle toimitettu allekirjoitettu asiakirjakokonaisuus on alkuperäinen ja muuttumaton. Tarkistuspalvelussa käyttäjän palveluun lataamien tiedostojen eheys tarkistetaan ja näitä verrataan palvelussa tallennettuihin alkuperäisiin tietoihin.

Asiakirjan alkuperäinen versio, joka sisältää kiistämättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot, säilytetään SignSpace-palvelussa.

Allekirjoitettaessa asiakirjasta muodostetaan jakeloversio, joka sisältää PDF-muotoisen allekirjoitussivun PDF-dokumentin viimeisenä sivuna tai muun tiedostomuodon tapauksessa erillisenä PDF-tiedostona. Jakeluversion PDF on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelun sähköisellä leimalla.

Jakeluversion PDF:n alkuperäisyys ja muuttumattomuus on varmistettavissa tarkistamalla PDF-tiedoston allekirjoitus. Tarkistaminen voidaan tehdä SignSpace-palvelussa tai käyttäen esimerkiksi Adobe Acrobat Reader-sovellusta.

Kiistämättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot ovat saatavissa SignSpace-asiakaspalvelun kautta.

Ohje SignSpace -palvelussa allekirjoitetun asiakirjan tarkistamiseen:

- Tarkistajalla tulee olla käytettävissään allekirjoitettu asiakirja (jakeloversio) sähköisessä muodossa.
- Asiakirja voi olla yksi PDF-tiedosto, jonka lopussa on allekirjoitussivu, tai yhden tai useamman tiedoston ja näihin liittyvän PDF-muotoisen allekirjoitussivun kokonaisuus.
- Tarkistaja avaa <https://site.signspace.com/fi/verifointi> sivuston.
- Tarkistaja lataa palveluun allekirjoitetun asiakirjan allekirjoitussivuineen ja saa tiedon palvelun tekemien tarkistusten tuloksista.

Allekirjoituksen luottaminen

Allekirjoituksen tarkastamiseen ja turvallisuuteen liittyvät tiedot on kuvattu tarkemmin SignSpace-sivustolla: <https://resources.signspace.com/legal-compliance-fi>.

Tarkempi kuvaus on tarkoitettu myös välitettäväksi tarvittaessa kolmannelle osapuolelle jonka käyttöön sähköisesti allekirjoitettu asiakirja luovutetaan.

signspace

<https://signspace.com/fi>

asiakaspalvelu@signspace.fi

0600 301 339 (1,52 eur/min+pvm, viikonpäivinä 8.00 - 16.00)

Allekirjoitustosite

SignSpace-palvelussa tehty allekirjoitus

Päiväys: 2024-03-18 15:16:52 (EET)

Tarkistuskoodi: TU83TBM99OVVGZS2NARSUWWGIOAO1DMZBO
818GJEO2GVSXW8WC2BSKFMFUOU0SREI1QCVH5DK0RZ8NMYTI
P9O8JXDOE76S5LK0IBVYB0CWG976RYGXOYGPSNFTUMTR7

 757 Toimintakertomus ja tilinpäätös 2023_allekirjoitettu.pdf (46 sivua)

cac74651e2ce3883217e00dedca95e57e2476cd534d1ba76de27347e9d99ad66

on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelussa.

Rekisteröity koko nimi: **Timo Erkki Nummi**

Allekirjoituksen tyyppi: **Kehittynyt sähköinen allekirjoitus**

Tunnistamistapa: **Pankkitunnistus**

Identiteetin tarjoajan maa: **FI**

Varmenteen haltija: **Vastuu Group Oy**

Varmenteen liikkeellelaskija: **Digi- ja väestötietovirasto**

Timo Erkki Nummi

Allekirjoitettu 2024-03-18 15:16:52 (EET)

SignSpace allekirjoituspalvelu

SignSpace® on sähköisen allekirjoittamisen palvelu, jonka tarjoaa SignSpace, Vastuu Group Oy, Business ID 2327327-1, Tarvonsalmenkatu 17 B, 02600 Espoo, Finland.

Tähän dokumenttiin liitetty allekirjoitus on eIDAS asetuksen (N°910/2014) mukainen sähköinen allekirjoitus.

Dokumentin allekirjoittaja(t) on tunnistettu palvelussa seuraavasti:

Pankkitunnistus – Allekirjoittaja identiteetti on varmistettu käyttäen vahvan tunnistautumisen menetelmää. Allekirjoittaja on tunnistautunut allekirjoitustapahtuman yhteydessä Signicat Connect-tunnistuspalveluun pohjoismaisilla pankkitunnuksilla.

Allekirjoituksen autenttisuuden tarkistaminen

SignSpace-palvelu tarjoaa käyttöliittymän sähköisten allekirjoitusten tarkastamiseen. Palvelu on sekä palvelun käyttäjien, että ulkoisten tahojen käytössä. Palvelun avulla vastaanottaja voi varmistua, että hänelle toimitettu allekirjoitettu asiakirjakokonaisuus on alkuperäinen ja muuttumaton. Tarkistuspalvelussa käyttäjän palveluun lataamien tiedostojen eheys tarkistetaan ja näitä verrataan palvelussa tallennettuihin alkuperäisiin tietoihin.

Asiakirjan alkuperäinen versio, joka sisältää kiistämättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot, säilytetään SignSpace-palvelussa.

Allekirjoitettaessa asiakirjasta muodostetaan jakeluversio, joka sisältää PDF-muotoisen allekirjoitussivun PDF-dokumentin viimeisenä sivuna tai muun tiedostomuodon tapauksessa erillisenä PDF-tiedostona. Jakeluversion PDF on allekirjoitettu sähköisesti SignSpace-palvelun sähköisellä leimalla.

Jakeluversion PDF:n alkuperäisyys ja muuttumattomuus on varmistettavissa tarkistamalla PDF-tiedoston allekirjoitus. Tarkistaminen voidaan tehdä SignSpace-palvelussa tai käyttäen esimerkiksi Adobe Acrobat Reader-sovellusta.

Kiistämättömyyden osoittamiseen liittyvät tiedot ovat saatavissa SignSpace-asiakaspalvelun kautta.

Ohje SignSpace -palvelussa allekirjoitetun asiakirjan tarkistamiseen:

- Tarkistajalla tulee olla käytettävissään allekirjoitettu asiakirja (jakeluversio) sähköisessä muodossa.
- Asiakirja voi olla yksi PDF-tiedosto, jonka lopussa on allekirjoitussivu, tai yhden tai useamman tiedoston ja näihin liittyvän PDF-muotoisen allekirjoitussivun kokonaisuus.
- Tarkistaja avaa <https://site.signspace.com/fi/verifointi> sivuston.
- Tarkistaja lataa palveluun allekirjoitetun asiakirjan allekirjoitussivuineen ja saa tiedon palvelun tekemien tarkistusten tuloksista.

Allekirjoitukseen luottaminen

Allekirjoituksen tarkastamiseen ja turvallisuuteen liittyvät tiedot on kuvattu tarkemmin SignSpace-sivustolla: <https://resources.signspace.com/legal-compliance-fi>.

Tarkempi kuvaus on tarkoitettu myös välitettäväksi tarvittaessa kolmannelle osapuolelle jonka käyttöön sähköisesti allekirjoitettu asiakirja luovutetaan.

signspace

<https://signspace.com/fi>

asiakaspalvelu@signspace.fi

0600 301 339 (1,52 eur/min+pvm, viikonpäivinä 8.00 - 16.00)

Tilintarkastuskertomus

LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa Keskinäinen Vakuutusyhtiön yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa Keskinäinen Vakuutusyhtiön (y-tunnus 0178281-7) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2023. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, epäsuoran rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton hallitukselle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Yhtiölle suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 3.4.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Merkittävimmät arvioidut olennaisen virheellisyyden riskit

Olemme alla kuvanneet arviomme merkittävimmistä olennaisen virheellisyyden riskeistä, mukaan lukien väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riskeistä, sekä esittäneet yhteenvedon siitä, miten olemme toimineet näiden riskien johdosta.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontroleja. Tähän on sisällytetty arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyyden riski.

**MERKITTÄVIMMÄT ARVIDUT
OLENNAISEN VIRHEELLISYDEN RISKIT**

**KUINKA OLEMME TOIMINEET NÄIDEN
RISKIEN JOHDOSTA**

---

1 Sijoitusten arvostus (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 29-30)

Sijoitusomaisuus on taseessa merkittävin varalisuuserä.

Sijoitukset arvostetaan tilinpäätöksessä pääsääntöisesti alkuperäiseen hankintamenuon tai, kuten kiinteistöt, suunnitelman mukaisin poistoin vähennettyyn hankinta-arvoon tai edellä mainituja alempaan käypään arvoon.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetään sijoitusten kirjanpitoarvojen lisäksi sijoitusten käypä arvo sekä sijoitusten nettotulos käyvin arvoin.

Omaisuserien käyvät arvot perustuvat joko markkinanoteerauksiin tai yleisesti hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti määritettyihin käypiin arvioihin. Sijoitusten käyvän arvon määrittämiseen liittyy harkinnanvaraisuutta erityisesti niiden omaisuserien ja instrumenttien osalta, joiden markkina-arvoa ei saada julkisista markkinanoteerauksista; näitä ovat esim. pääoma- ja kiinteistösijoitukset.

Sijoitusomaisuuden huomattavan tasearvon sekä sen arvostamiseen liittyvän harkinnanvaraisuuden johdosta sijoitusomaisuus ja sen esittäminen on määritelty tilintarkastuksen kannalta eräksi, johon sisältyy olennaisen virheellisyysriski.

Olemme arvioineet yhtiön soveltamien tilinpäätösperiaatteiden ja arvostusmenetelmien asianmukaisuutta.

Olemme testanneet arvopapereiden ja kiinteistöomaisuuden kirjaamiseen ja arvostusprosessiin liittyviä sisäisiä kontroleja.

Tarkastuksen yhteydessä olemme myös verranneet sijoitusomaisuuden arvostuksessa käytettyjä käypiä arvoja ulkopuolisiin hintanoteerauksiin ja muiden sovellettujen arvostusmenetelmien antamiin tuloksiin sekä arvioineet yhtiön omien arvostusmenettelyjen asianmukaisuutta.

Lisäksi olemme arvioineet sijoitusomaisuutta koskevien liitetietojen oikeellisuutta.

2 Vakuutustekninen vastuovelka (tilinpäätöksen laatimisperiaatteet s. 31-32)

Vakuutusyhtiölain 9 luvun mukainen vakuutustekninen vastuovelka on taseen velkojen merkittävin erä.

Vakuutusteknisen vastuuelan laskennan perustana on monimutkaisia vakuutusmatemaattisia laskentamalleja ja johdon harkintaa edellyttäviä oletuksia, jotka liittyvät mm. eläkemuoitoisissa

Olemme arvioineet vakuutusteknisen vastuuelan kirjaamiseen ja laskentaan liittyviä periaatteita ja laskentaprosessia.

Vakuutusmatemaatikkomme on osallistunut tarkastukseen ja arvioinut käytettyjen oletusten ja menetelmien asianmukaisuutta, muun muassa

vakuutuslajeissa vakuutettujen eliniän odotukseen ja käytettävään diskonttauskorkokantaan.

Vastuuvelan laskenta perustuu useiden eri tietojärjestelmien tuottamiin tietoihin ja niiden yhdistelyyn. Tietokannat ovat laajoja ja järjestelmien käsittelemät tietomäärät suuria.

Vastuuvelan merkittävin riski on vastuuvelan riittävyys suhteessa korvausvastuuseen. Eläke- ja muotoisten vahinkojen korvausvastuun laskennassa käytettävän diskonttokoron määrittäminen ja vahinkotapahtumien arviointi on tehtävä turvaavasti.

Näiden tekijöiden perusteella vastuuvelka on arvioitu tilintarkastuksessa eräksi, johon sisältyy olennaisen virheellisuuden riski.

arvioimalla erityisesti kollektiivivaruksen ja korvauskäsittelyvarauksen laskentakaavojen loogisuutta.

Lisäksi olemme käyneet läpi vastuuvelan kirjanpidollisen käsittelyn asianmukaisuutta ja arvioineet vastuuvelkaa koskevien liitetietojen oikeisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksesamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonamme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet LähiTapiola Etelä-Pohjanmaa Keskinäinen Vakuutusyhtiön yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2013 alkaen yhtäjaksoisesti 11 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntonamme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdesämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Seinäjoella 18. maaliskuuta 2024

KPMG OY AB

Timo Nummi
KHT